12 Απριλίου 2026

Όσιος Ακάκιος ο Καυσοκαλυβίτης

Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Συναξαριακές Μορφές

Όσιος Ακάκιος ο Καυσοκαλυβίτης (+1730)

Καταγόταν από το χωριό Γόλιτσα των Αγράφων (σήμερα το μικρό αυτό χωριό φέρει το όνομά του) και έζησε τον 17^{ο} – 18^{ο} αιώνα. Γράμματα δεν διδάχθηκε, αλλά πήρε καλή ανατροφή από τους ευσεβείς γονείς του.

Πηγαίνοντας στην εκκλησία και ακούγοντας τους βίους των Αγίων, άρχισε να αγωνίζεται προς μίμησι των άθλων τους. Έφευγε σε τόπους ησυχαστικούς και προσευχόταν. Οι γονείς του ήθελαν να τον νυμφεύσουν, αλλά αυτός έφυγε στα 23 του χρόνια στο μοναστήρι του Αγίου Διονυσίου της Σουρβιάς, κοντά στη Μακρυνίτσα του Βόλου. Αφού εδοκιμάσθη επί αρκετό χρόνο, τον ενέδυσαν με το αγγελικό σχήμα ονομάζοντάς τον Ακάκιο. Εκεί από το υπερβολικό των ασκήσεών του, όλοι ενόμισαν ότι είχε πέσει σε πλάνη. Εκείνος όμως, ποθώντας περισσότερο την ησυχία και την αυστηρή άσκησι, ήλθε στο Άγιο Όρος, όπου και κατοίκησε διαδοχικά σε σκήτες και κελλιά της Μεγίστης Λαύρας και των μονών Διονυσίου, Γρηγορίου και Παντοκράτορος.
Τελικώς, με συμβουλή του κατουνακιώτου ασκητού Γαλακτίωνος, αποφασίζει να εγκατασταθή στον απρόσιτο τόπο επάνω από τα σημερινά Καυσοκαλύβια ενασκούμενος επί είκοσι έτη και εργαζόμενος το εργόχειρο της κατασκευής ξύλινων κουταλιών. Κατόπιν ασκήτευσε μέχρι το τέλος του βίου του μέσα σε σπήλαια, τρώγοντας μόνον ψωμί ανά δύο ή τρείς ημέρες.
Ο βιογράφος και μαθητής του παπα-Ιωνάς ελάχιστα δείγματα αναφέρει από τους σκληρούς αγώνες του, τα εκπληκτικά κατορθώματά του και τις αναρίθμητες θείες οράσεις του. Πολλές φορές έτριβε πέτρες και έτρωγε τη σκόνη μαζί με ξερά χόρτα. Κοιμόταν ελάχιστη ώρα γύρω στα μεσάνυχτα, ποτέ όμως ξαπλωμένος, αλλά στηριζόμενος στον βράχο του σπηλαίου του. Άλλοι ασκηταί από κοντινές καλύβες έβλεπαν να βγαίνουν φλόγες από το στόμα του όταν προσευχόταν. Ακόμη ο όσιος έγινε αλείπτης τριών οσιομαρτύρων οι οποίοι προετοιμάσθηκαν κοντά του και έτυχαν του μαρτυρίου.
Πρώτος ο άγιος Ρωμανός ο οποίος υποσχέθηκε ότι θα πρεσβεύη στον Θεό υπέρ του Οσίου, να παραμείνη έως τέλους στον ασκητικό του αγώνα στο σπήλαιο, και ο όσιος Ακάκιος να εύχεται ώστε να τελειώση καλώς το μαρτύριο. Όταν ο όσιος Ακάκιος άφησε το σπήλαιο και επήγε στο κάθισμα του Αγίου Αθανασίου, ήλθε σε έκστασι και είδε τον οσιομάρτυρα Ρωμανό λευκοφόρο και λάμποντα να στρέφη το πρόσωπό του προς αυτόν και να τον ονειδίζη για την παράβασί του, για το ότι εγκατέλειψε το σπήλαιο. Ο όσιος τότε υπήκουσε και επέστρεψε στο σπήλαιο. Εκεί είδε σε οπτασία τον οσιομάρτυρα Ρωμανό με ιλαρό και γλυκύτατο πρόσωπο να τον παρηγορή. Επίσης ο Άγιος προετοίμασε τον οσιομάρτυρα Νικόδημο από το Ελβασάν και τον οσιομάρτυρα Παχώμιο από τη Ρωσία.
Όταν κάποτε τον ερώτησε ο μαθητής του παπα- Ιωνάς αν ο άνθρωπος μπορή να ιδή ή όχι τον Χριστό στον κόσμο τούτο, ο Όσιος αποκρίθηκε τα εξής: *Αν ίσως ο Χριστιανός δεν αποκτήση την όρασιν των νοερών οφθαλμών, οπού να βλέπη καθαρώς τον Χριστόν εδώ εις την παρούσαν ζωήν, δεν είναι τρόπος ούτε εκεί να τον ιδή* (κώδιξ Καυσοκαλυβίων 199, ιη’ αι, σελ. 546-547). Πρόσθεσε μάλιστα ότι ο ίδιος πολλές φορές είδε τον Χριστό.
Η θέση αυτή του οσίου Ακακίου έχει μεγάλη θεολογική σημασία, επειδή φανερώνει

ότι ο Άγιος είναι συνεχιστής της παραδόσεως των μεγάλων Ησυχαστών του 14ου αι., οι οποίοι πάλι είχαν διδασκάλους τους μεγάλους Μυστικούς του 11ου αι. Είναι, λοιπόν, και αυτός ένας αληθινός και μεγάλος ησυχαστής του 17ου αι., όμως δυστυχώς δεν κατέγραψε τις μυστικές εμπειρίες του.
Ο όσιος Ακάκιος υπήρξε ένας από τους ιδρυτάς του μικρού μεν, αλλά περίφημου ασκητικού κέντρου των Καυσοκαλυβίων. Κατά την ίδρυσι της σκήπεως η έλλειψι του νερού ήταν εξ αρχής ένα σοβαρό πρόβλημα για τους πατέρες που κατοίκησαν εδώ, γι' αυτό αρκετοί αναγκάστηκαν να αναχωρήσουν σε άλλους τόπους. Ο όσιος Ακάκιος, όμως, μετά από θερμή προσευχή, υπέδειξε στον μαθητή του Τιμόθεο ένα μέρος όπου έσκαψε και -ώ! του θαύματος- , ανέβλυσε άφθονο και κατακάθαρο νερό, από τρία μάλιστα σημεία, εις δόξαν και τιμήν της τρισηλίου θεότητος. Το νερό βγαίνει μέχρι σήμερα μέσα από τον βράχο και υδρεύει όλη τη σκήτη.
Ο όσιος Ακάκιος όμως, στο σπήλαιο εκείνο, υπέφερε μεγάλους πειρασμούς από τους δαίμονες, άλλοτε εμφανιζομένους ορατώς και άλλοτε αοράτως. Αλλ' αυτός με το θαυμαστό άρμα της προσευχής διέλυσε τις τέχνες και τις επιβουλές τους, ωσάν το ύφασμα της αράχνης. Όταν δε συνέβαινε να έχη στενοχώρια από συνέργεια διαβολική, του παρουσιαζόταν σε έκστασι ο άγιος Μάξιμος με στολή λαμπρά και με θυμιατό στα χέρια, τον εθυμίαζε και ελευθερωνόταν από την πολλή λύπη. Άλλοτε πάλι παρουσιαζόταν το πρωί ένα ωραιότατο πουλάκι, μεγάλο σαν τρυγόνι, το οποίο καθήμενο επάνω στο δέντρο που ήταν εμπρός στο σπήλαιο, κελαηδούσε μια θαυμαστή μελωδία που ακούοντάς την έφευγε κάθε λύπη απ' αυτόν και γέμιζε η καρδιά του χαρά και ευφροσύνη.
Ο Μακάριος Τριγώνης γράφει το 1772 στο Προσκυνητάριόν του:
Εμεγαλύνθηκε δε τη Σκήτη και ηύξησε από έναν Ακάκιον ασκητή πορκομμένο και στα ψυχικά τέλειο ο οποίος ασκήτευσε εκεί τώρα στους καιρούς μας, δηλαδή στα 1720, με μεγάλη άσκησι ο τρισόλβιος, κάνοντας άοικος και γυμνίτης χρόνους 20, εις δε το γήρας του έκτισε μικράν καλύβην. Ο θαυμαστός Ακάκιος τόσο έλαμψε στην αρετή, ώστε πολλούς από τους παλαιούς ξεπέρασε στους μεγάλους κόπους και ταλαιπωρίες από τους παλαιούς ξεπέρασε στους μεγάλους κόπους και ταλαιπωρίες του σώματός του, αλλά επειδή ζουν ακόμη πολλοί από αυτούς που τον εγνώριζαν και διηγούνται οι ίδιοι τα κατορθώματά του, δεν θεώρησαν απαραίτητο να γράψουν τον κατά πλάτος βίο του. Τόσο μόνο είναι αναγκαίο να ειπούμε, ότι υπέρ άνθρωπον είναι η πνευματική προκοπή του και όμοιος εστάθη στην αρετή με του παλαιούς εκείνους οσίους και πολλούς μεν παρεκίνησε στην αρετή, πολλούς δε στο μαρτύριο.

Ακόμη ο Όσιος είχε δώσει εντολή στον παπα-Ιωνά να κτισθή ναΐδριο προς τιμήν της Θεοτόκου επάνω από το σπήλαιο, γνωρίζοντας ως διορατικός ότι άλλο μέρος στερεό κοντά στο σπήλαιο δεν υπάρχει. Ο ναός αυτός έγινε με ενέργειες του παπα-Ιωνά μετά την κοίμησι του Οσίου. Ο όσιος Ακάκιος εκοιμήθη στις 12 Απριλίου του 1730 σε ηλικίαν 100 ετών, από τα οποία έζησε στο Άγιο Όρος τα 70.
Το 1858 η τιμία κάρα του Οσίου, με αίτημα των καυσοκαλυβιτών μοναχών, μεταφέρθηκε από την καλύβη του στο Κυριακό, *εις διηνεκή αγιασμόν πάντων των Πατέρων και των ευσεβών προσκυνητών.* Η μεταφορά έγινε από εξαρχία της ιεράς μονής Μεγίστης Λαύρας και τον τότε οσίου Ακακίου άφησαν ως ευλογία και αναφαίρετο κειμήλιο την κάτω σιαγόνα του. Τα χειρόγραφα του *Βίου του Οσίου* γραμμένα από το χέρι του μαθητού του παπα-Ιωνά, τα οποία περιέχουν και πολλές χρήσιμες πληροφορίες για τη ζωή και την ιστορία της σκήτης, ευρίσκονται στην Ι. Μ. Μεγίστης Λαύρας.
Ακακίου Καυσοκαλυβίτου-Ασκητικές μορφές και ιστορίες από τον Άθωνα.

ΟΣΙΟΣ ΑΚΑΚΙΟΣ Ο ΚΑΥΣΟΚΑΛΥΒΙΤΗΣ

ο εκ Γολίτσης Αγράφων

Νικολάου Χρ. Γκάλιου (Συνταξιούχου Διδασκάλου)

«Είδον άλλον Προφήτην Ηλίαν και Βαπτιστήν Ιωάννην. Είδον περισσότερα από όσα ήκουον».

Χρύσανθος, Πατριάρχης Ιεροσολύμων

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Εξέχουσα ασκητική μορφή ο όσιος Ακάκιος, ενσάρκωσις της αρετής και της αγιότητος, παραμένει πάντοτε εις την πρώτην γραμμήν του νεωτέρου ασκητισμού εις το Άγιον Όρος.

Νεώτατος αγάπησε την Εκκλησία και ενωρίς ακολούθησε την μοναχικήν ζωήν. Διέλαμψε περί το τέλος της 17ης και τας αρχάς της 18ης εκατονταετηρίδος και ως αστήρ νεόφωτος κατελάμπρυνε το στερέωμα της Εκκλησίας του Χριστού.

Έχει συνδέσει το όνομά του με την ίδρυσιν, την συγκρότησιν και την εξέλιξιν του μικρού, αλλά περιφήμου ασκητικού κέντρου των Καυσοκαλυβίων εις το Άγιον Όρος, όπου και ο ίδιος έζησε το μεγαλύτερον μέρος της ασκητικής του ζωής, ως αξιομίμητον παράδειγμα όλων των μοναχών.

Άκακος, πράος και ταπεινός ανεδείχθη κορυφαίος των ασκητών και θεοφόρων Πατέρων το καύχημα.

Έζησε ως επίγειος άγγελος και αξιώθηκε με θαυματουργικήν δύναμιν, με πολλές θείες δωρεές και με το προορατικόν χάρισμα.

Ο Πατριάρχης Ιεροσολύμων Χρύσανθος (1707-1731), επιφανής και διακεκριμένος ιεράρχης, «ο πολύς εν σοφία και φρονήσει», περιοδεύοντας τα μοναστήρια του Αγίου Όρους, την εποχή που η φήμη του Ακακίου διέτρεχε μέσα και έξω από τα όρια της Αθωνικής Χερσονήσου και «ακούοντας πολλά» περί του Οσίου, διέκοψε την περιοδείαν του δια να τον επισκεφθή εις το ερημικόν του σπήλαιον των Καυσοκαλυβίων. Εκεί, μετά την πρώτην συνάντησιν και γνωριμίαν και έπειτα από μακράν συνομιλίαν που είχε μαζί του «επί απορρήτων πραγμάτων και θείων μυστηρίων», δεν απέκρυψε κατά την αναχώρησίν του τον θαυμασμόν του, τόσον δια την αγιότητα του βίου του Οσίου, όσον και δια τον πλούτον της πνευματικής του δυνάμεως. Αλλά και κατά την επιστροφήν εκ του ταξιδίου του ο Πατριάρχης, δεν έπαυσε να διακηρύττη «πανταχού μετά παρρησίας», ότι εις το πρόσωπον του Ακακίου διέκρινε έναν νέον Προφήτην Ηλίαν και έναν άλλον Βαπτιστήν Ιωάννην.

Όμως, περί του οσίου Ακακίου διατυπώθηκαν κατά καιρούς και άλλες γνώμες. Ιδού μερικές εξ αυτών εξ ίσου σημαντικές και αξιόλογες·

α) «Πως δε να σιωπήσω τον όσιον Ακάκιον τον τη Σκήτη1 του Καυσοκαλυβίου ασκήσαντα, τον νεώτερον μεν εις τους χρόνους, εις δε τους αγώνας φθάσαντα τους παλαιούς Οσίους; τον αγρίαις βοτάναις τρεφόμενον, τον αξιωθέντα πολλών οπτασιών και θείων δωρεών, μάλιστα δε του προορατικού χαρίσματος…» [Όσιος Νικόδημος ο Αγιορείτης (1749-1809) – Ευλογίου Κουρίλα – Λαυριώτου, Ιστορία του Ασκητισμού – Αθωνίται, Τόμος Α΄ Θεσσαλονίκη 1929, σελ. 72].

β) «Ο βίος του οσίου Ακακίου θεωρείται πολύτιμος, ουχί μόνον διότι προβάλλει το φωτεινόν παράδειγμα ενός νεωτέρου Ασκητού εφαμίλλου των παλαιών οσίων Ασκητών, αλλά και δια τας πολυτίμους πληροφορίας τας οποίας παρέχει περί της ιστορικής εξελίξεως της Σκήτης των Καυσοκαλυβίων, η οποία από της εποχής του Αγίου και λόγω της υπερανθρώπου αυτού βιοτής, συνωκίσθη από πλήθη μοναχών, αινούντων και δοξολογούντων άχρι τούδε τον Κύριον…» (Βίκτωρ Ματθαίου. Εις Μέγαν Συναξαριστήν της Ορθοδοξίας, Τομ. Δ΄, Έκδοσις Ε΄, σελ. 214-227).

γ) «Ο βίος του Ακακίου παρέχει πάρα πολλές χρήσιμες πληροφορίες δια την ιστορίαν των Καυσοκαλυβίων, διότι η ακμή του οσίου Ακακίου συμπίπτει με τους χρόνους της συστηματικής κατοικίσεως των Καυσοκαλυβίων, η οποία επραγματοποιήθη με αφορμή τη μεγάλη φήμη του Ακακίου… Ευρισκόμεθα λοιπόν προ ενός αληθούς και μεγάλου Ησυχαστού του 17ου αιώνος, ο οποίος δυστυχώς δεν έγραψε τας υψηλάς και μυστικάς θρησκευτικάς εμπειρίας, τας οποίας

ηυτύχησε να έχη κατά την πολυετή άσκησίν του...» (Στυλιανός Παπαδόπουλος· Ο Όσιος Ακάκιος. Θρησκευτική και Ηθική Εγκυκλοπαιδεία. Τόμος Α΄, σελ. 1174-1176).

δ) «Ήτο πλήρης θείου φωτός, ως πολλάκις είδον τούτον οι καθαροί τη καρδία και κατέστη αιδέσιμος και περιβόητος εις άπαν το Άγιον Όρος... Η αρετή της πνευματικής πολιτείας του διελαλείτο πανταχού... Ανεδείχθη μέγας εν Οσίοις κατά τους τελευταίους καιρούς και εχρημάτισεν εν πολλή διακρίσει και πρακτική σοφία, οδηγός πολλών μοναχών και τύπος και παράδειγμα της ασκητικής πολιτείας...» (Γεράσιμος Μοναχός Μικραγιαννανίτης· Ακολουθία του οσίου Ακακίου. Ευρυτανικόν Λειμωνάριον, σελ. 134).

ε) «Λαμπρόν ανάστημα της Λαυρεωτικής γης είναι και ο όσιος Ακάκιος ο Νέος, ο οποίος αν και νεώτερος κατά τους χρόνους, έφθασεν εις τους αγώνας τους παλαιούς Οσίους... Εφλέγετο ολόκληρος από τον πόθον της ησυχίας και επεθύμει να ζήση υψηλοτέραν ζωήν... και μαζί με τους Οσίους, Γρηγόριον Παλαμάν, Νήφωνα και Νείλον, αποτελούν την ιεράν και επώνυμον χορείαν των μεγάλων Νηπτικών αγιορειτών Πατέρων, οι οποίοι ηξιώθησαν να φθάσουν εις τα απρόσβατα δια τους πολλούς ύψη της θείας ενοράσεως και θεοπτίας... Έγινε κτήτωρ της ιεράς Σκήτης των Καυσοκαλυβίων και εις ολίγον διάστημα ανεδείχθη τέλειος εις την άσκησιν...» (Αρχιμ. Αθανάσιος Λαυριώτης, Ο ασκητισμός εις την Μεγίστην Λαύραν. «Ορθόδοξος Τύπος» 13.11.84).

στ) «Ότε η χάρις του Θεού ένευσεν εις την καρδίαν μου, ίνα έλθω εις τον ευλογημένον τούτον τόπον της ησυχίας και της προσευχής, ήτο Φεβρουάριος του σωτηρίου έτους 1910... Ο πόθος μου ήτο να μεταβώ εις την Σκήτην των Καυσοκαλυβίων του Αγίου Όρους, όπου ήσκησεν ο συντοπίτης μου Όσιος Ακάκιος...» (Γαβριήλ Διονυσιάτης, Ημερολόγιον, «Ορθόδοξος Τύπος» 6ης Νοεμβρίου 1984).

ζ) Τέλος, ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφερσάλων κ. Κλεόπας, προλογίζων την Β΄ ανατύπωσιν της ιεράς Ακολουθίας και του βίου του οσίου Ακακίου, γράφει μεταξύ άλλων· «Ο αοίδιμος ηγούμενος της ιεράς Μονής Κορώνης (Καρδίτσης), Αρχιμανδρίτης Ιάκωβος Κουτρούμπας, εν έτει 1950 ανασύρων εκ της αφανείας έναν γόνον της Γόλιτσας Αγράφων, τον όσιον Ακάκιον τον Καυσοκαλυβίτην (επί εκατονταετίαν περίπου ζήσαντα) αξίως ασκήσαντα εις Άγιον Όρος, εξέδωσε δια δαπάνης του, δι ἀνατυπώσεως εκ της Αγιορειτικής Βιβλιοθήκης, την Ακολουθίαν και τον βίον του Οσίου Πατρός ημών Ακακίου του Καυσοκαλυβίτου... Εξαντληθείσης δε της ιεράς ταύτης Ακολουθίας του ήδη πολλά τιμωμένου Θεσσαλού οσίου Ακακίου, εθεωρήσαμεν χρέος ημών προς την Αγίαν ημών Εκκλησίαν, αλλά και τον αοίδιμον ηγούμενον Ιάκωβον, την επανέκδοσιν ταύτης, την οποίαν και παραδίδομεν εις το χριστεπώνυμον πλήρωμα,

επικαλούμενοι επί πάντας την ευλογίαν του Αγίου Τριαδικού ημών Θεού, πρεσβείαις του Οσίου Πατρός ημών Ακακίου του Καυσοκαλυβίτου».

η) Τον πρώτον όμως και αποκλειστικόν λόγον έχει ο υποτακτικός και βιογράφος του Ακακίου, ιερομόναχος Ιωνάς, ο επονομαζόμενος «παπα – Ιωνάς» ο Καυσοκαλυβίτης. Ο πιστός και αφοσιωμένος μαθητής, ο αυτόπτης μάρτυς της αγγελικής ζωής του Οσίου και θεατής των μυστικών αποκαλύψεων, των θεωριών και των θαυμάτων του. Εκείνος προς τον οποίον ο Ακάκιος έλεγε· «… είδα πολλάκις εν μυστηρίω αλαλήτω τον Ζωοδότην και Φωτοδότην Ιησούν και επληρούτο αφάτου αγαλλιάσεως και γλυκύτητος» (Γερασίμου Μοναχού Μικραγιαννανίτου, Ακολουθία του οσίου Ακακίου. Ευρυτανικόν Λειμωνάριον, σελ. 134). Ο Ιωνάς, «ο περίφημος αυτός πνευματικός», ο καταγόμενος από την Καστανιάν Αγράφων είχε παρακολουθήσει εις τα Βραγκιανά της περιοχής αυτής μαθήματα από τον Ευγένιον τον Αιτωλόν.

Εις την Καλύβην2 της Κοιμήσεως της Θεοτόκου (Καλύβη του οσίου Ακακίου) την οποίαν έκτισε ο Ιωνάς το 1759, πλησίον του σπηλαίου Ακακίου εις τα Καυσοκαλύβια του Αγίου Όρους, σώζονται τέσσερις Κώδικες, οι οποίοι περιέχουν έργα του ιδίου. Από τους Κώδικες αυτούς ο υπ ἀριθ. 2 (αλλά εις τον κατάλογον του Ευλογίου Κουρίλα με αριθ. 154), περιέχει τους βίους 31 νεοφανών Μαρτύρων, γραμμένους ιδιοχείρως υπό του Ιωνά και εις το τέλος τον βίον του οσίου Ακακίου.

Οι βίοι αυτοί εδημοσιεύθησαν συνοπτικά υπό του Νικοδήμου του Αγιορείτου εις το «Νέον Μαρτυρολόγιον» (Εκδοτικός οίκος «Αστήρ», Αθήναι 1961).

Εις τον υπ ἀριθ. 2 Κώδικα του Ιωνά περιλαμβάνεται και η Ακολουθία του οσίου Ακακίου, την οποίαν ο ίδιος ο Ιωνάς συνέταξε, όπως μαρτυρεί και η ακροστιχίς του Κώδικος αυτού·

«Πρώτον φέρω μέλισμα (άσμα) τω Ακακίω· σος Ιωνάς».

Ο βίος του Ακακίου εγράφη υπό του Ιωνά με ιδιαιτέραν προσοχήν, με πολλήν επιμέλειαν, αλλά και με τον πρέποντα σεβασμόν. Κατά την εξιστόρησιν του βίου ο Ιωνάς διακρίνεται δια την φιλαλήθειαν και ενώ αποφεύγει τις υπερβολές, επιδεικνύει αρκετήν επιφυλακτικότητα. Τόσην μάλιστα, ώστε από το πλήθος των θείων οράσεων και αποκαλύψεων που έβλεπεν ο Όσιος, αναφέρει ελάχιστα δείγματα εξ αυτών, διότι εφοβείτο μήπως δεν γίνουν πιστευτά από πολλούς. Δια τον λόγον αυτόν -όπως ο ίδιος ο Ιωνάς γράφει – περιορίζεται εις εκείνα τα οποία είναι αξιόπιστα εις όλους, δηλαδή όσα ο ίδιος ήκουσε και όσα είχε πληροφορηθή από παλαιοτέρους υποτακτικούς του Ακακίου.

Η ομολογία αυτή του Ιωνά αποτελεί και το μέτρον της αξιοπιστίας του. Τα αποσπάσματα του Ιωνά στις σελίδες που ακολουθούν παρατίθενται σε πλάγια

γραφή χωρίς εισαγωγικά και χωρίς άλλη αναφορά. Τα άλλα αποσπάσματα έχουν τις ανάλογες παραπομπές.

Ο βίος του οσίου Ακακίου αναλύεται υπό του Ευλογίου Κουρίλα – Λαυριώτου, καθηγητού Πανεπιστημίου και άλλοτε Μητροπολίτου Κορυτσάς, εις το περισπούδαστον έργον του «Ιστορία του Ασκητισμού – Αθωνίται» (Τόμος Α΄ σελ. 39-74, Θεσσαλονίκη 1929), με βάσιν τους Κώδικες τους οποίους συνέταξε ο Ιωνάς (Κώδιξ Καυσοκαλυβίων 198, ΙΗ΄ αιώνος φ. 1α-68 και Κώδιξ 199, ΙΗ΄ αιώνος, σελ. 473-583).

Η παρούσα εργασία βασίζεται κυρίως εις το υπ ἀριθ. 42 χειρόγραφον -φυλλάδα- της Βιβλιοθήκης του Κυριακού3 των Καυσοκαλυβίων του Αγίου Όρους. Παράλληλα όμως και χωρίς παρεκκλίσεις από την βασικήν γραμμήν του κειμένου αυτού, ενσωματώνονται εις την εργασίαν αυτήν και άλλα στοιχεία από διαφορετικές αλλά σχετικές πηγές. Επί πλέον, περιλαμβάνονται και ωρισμένα στοιχεία που διεσώθησαν από την παράδοσιν και τα οποία αναφέρονται εις την περίοδον εκείνην κατά την οποίαν ο Ακάκιος έζησε εις την ιδιαιτέραν πατρίδα του.

Γίνεται ακόμη λόγος και δια την ίδρυσιν και την συγκρότησιν της ιεράς Σκήτης των Καυσοκαλυβίων, με την οποίαν ο Όσιος τόσον στενά έχει συνδέσει το όνομά του.

Εις το Α΄ Μέρος εκτίθεται ο βίος του οσίου Ακακίου, ο οποίος διαχωρίζεται εις τρεις περιόδους·

Εις την πρώτην περίοδον, ήτοι από την ημέραν της γεννήσεώς του μέχρι της ηλικίας των είκοσι τριών ετών, οπότε εγκατέλειψε την γενέτειράν του.

Εις την δευτέραν περίοδον, ήτοι από την ημέραν κατά την οποίαν ο Ακάκιος έφθασε εις το μοναστήρι της Αγίας Τριάδος (Σουρβιάς) της περιοχής Μακρυνίτσας Βόλου, όπου παρέμεινε 5-6 έτη, και

Εις την τρίτην περίοδον, η οποία αρχίζει από την ημέραν της αφίξεώς του εις το Άγιον Όρος και διαρκεί εβδομήντα περίπου έτη, δηλαδή ως το τέλος της ζωής του.

Το Β΄ Μέρος αποτελεί αφιέρωμα ευλαβείας και τιμής προς τον όσιον Ακάκιον και περιλαμβάνει·

α) Ασματικήν Ακολουθίαν, β) Παρακλητικόν Κανόνα (Παράκλησιν) και γ) 24 Οίκους (χαιρετισμούς) κατ ἀλφαβητικὴν σειράν.

Πρώτη περίοδος

ΤΑ ΝΕΑΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΑΚΑΚΙΟΥ

Ο όσιος Ακάκιος έζησε και ανεδείχθη κατά τους σκοτεινούς χρόνους της

Τουρκοκρατίας. Εγεννήθη εις το χωρίον Γόλιτσα των Αγράφων, της (τότε) επαρχίας Φαναρίου και Νεοχωρίου, εις την σημερινήν Κοινότητα Αγίου Ακακίου του Νομού Καρδίτσης.

Ο βιογράφος δεν εσημείωσε το έτος γεννήσεως. Αναγράφει όμως εις το τέλος της βιογραφίας του ότι· «... εγγύς που των εκατόν ετών γενόμενος, απήλθε προς Κύριον την 12ην Απριλίου του έτους 1730». Συνεπώς, πρέπει να εγεννήθη ολίγα μόλις έτη μετά το 1630. Οι γονείς του, ευσεβείς και ενάρετοι χριστιανοί, με την έντιμη εργασία τους κατώρθωσαν στα δύσκολα εκείνα χρόνια, να εξασφαλίσουν τα αναγκαία της ζωής των με αυτάρκειαν.

Με αγάπη και ομόνοια είχαν στήσει το σπιτικό τους και στοργικά αφοσιώθηκαν στην ανατροφή των δύο παιδιών που τους εχάρισε ο Θεός. Πριν όμως προλάβουν να χαρούν την οικογενειακή τους ευτυχία τα πράγματα άλλαξαν. Ο πρόωρος θάνατος του πατέρα συνεκλόνισε την οικογένεια και επεσκίασε την ευτυχία τους.

Ο Αναστάσιος -αυτό ήταν το κοσμικόν όνομα του Ακακίου- και ο μικρότερος αδελφός του, έμειναν ορφανοί σε πολύ μικρή ηλικία. Η χήρα μητέρα τους με τη βαθειά χριστιανική πίστιν και την έντονη ευσέβειά της δεν αποθαρρύνεται. Απεναντίας, αγωνίζεται αγώνα σκληρόν «προς τα της χηρείας δεινά» και αναλαμβάνει μόνη της το βάρος της οικογενειακής ευθύνης. Εργάζεται αγόγγυστα, δια να συντηρήση τα δύο ανήλικα παιδιά της και να τα αναθρέψη με τις ηθικές και χριστιανικές αρχές, σύμφωνα με τις οποίες και εκείνη εμεγάλωσε.

Πολύ σύντομα όμως ευρέθη εις το πλευρόν της μητέρας του και ο μικρός Αναστάσιος, δια να αναλάβη και εκείνος ένα μέρος από τις ευθύνες δια την συντήρησιν της οικογενείας. Έτσι, δεν του έμεινε καιρός και δεν ηδυνήθη να πηγαίνη εις διδασκάλους ιερών γραμμάτων.

Δεν κατώρθωσε στα χρόνια αυτά να εξασφαλίση τις στοιχειώδεις γραμματικές γνώσεις, παρ ὅλην την ευφυΐαν με την οποίαν ήτο προικισμένος. Βρισκόταν όμως κοντά στο χώρο της Εκκλησίας, διότι η πιστή και ενάρετη μητέρα του εφρόντισε να ενσταλάξη εις την ψυχήν του αγάπην και φόβον Θεού. Ο λόγος του Ευαγγελίου είχε συγκινήσει ενωρίς την ευαίσθητη καρδιά του Αναστασίου και η φλόγα της θείας αγάπης εθέρμαινε την παιδικήν του ψυχήν. Ιδιαίτερα τον συνήρπαζε η ζωή των Πατέρων της Εκκλησίας και τον ηχμαλώτιζε κυριολεκτικά ο βίος των Αγίων και των Μαρτύρων, και εγίνετο όλος του θείου πόθου και της πολιτείας εκείνων ζηλωτής ακριβέστατος· και ηγωνίζετο κατά δύναμιν οπόταν ελάμβανεν ευκαιρίαν από τας φροντίδας του σπιτιού του.

Έμεινε πολύ μακριά από τη συνηθισμένη ζωή της νεολαίας και ξένος από τα έργα ατάκτων νέων, χορούς, λέγω, και παιχνίδια και άλλα ηδονικά· αλλ ἔχων φρόνημα

τέλειον εις νέαν ηλικίαν απεστρέφετο τα τοιαύτα και επεριπάτει ωσάν γέρων φρόνιμος, πολιτευόμενος και φροντίζων δια την ψυχικήν του προκοπήν και δια την κυβέρνησιν του σπιτιού του.

Το χωρίον «Άγιος Ακάκιος» (Γόλιτσα) του Νομού Καρδίτσης. Γενέτειρα του οσίου Ακακίου.

Δεν παρασύρθηκε ποτέ από του κόσμου τα τερπνά και δεν ονειρεύθηκε ποτέ τη δόξα και τον πλούτο, τις απολαύσεις και τις τιμές. Όλα τα έβλεπε προσωρινά και μάταια και τα θεωρούσε ρίζες της κακίας του ανθρωπίνου γένους.

Η καρδιά του επλημμύριζε από ιερές συγκινήσεις και θείους οραματισμούς και ένιωθε ζωηρά και πολύ έντονα την κλίσιν και τον ζήλον προς τον μοναχικόν βίον. Γι αὐτό, απέφευγε τον θόρυβον της κοινωνικής ζωής και αναζητούσε συχνά την ησυχίαν εις τόπους ερημικούς. Εκεί αφοσιωμένος εις τον Θεόν διέθετε όλον τον χρόνον εις την προσευχήν και την νηστείαν.

Οι δικοί του εδυσκολεύοντο να τον κατανοήσουν και οι συνομήλικοί του πολλές φορές τον παρεξηγούσαν. Έφευγε από το σπίτι του και καθυστερούσε να επιστρέψη, ενώ η μητέρα του τον αναζητούσε με φόβον και αγωνίαν. Και όταν τον εύρισκε, με συμβουλές και με δάκρυα τον παρακαλούσε να μην απομακρύνεται και να μην παραμελή τις εργασίες του σπιτιού. Προσπαθούσε να τον συγκρατήση και να τον επαναφέρη εις τον κανονικόν ρυθμόν της οικογενειακής ζωής.

Τα χρόνια όμως περνούσαν. Ο Αναστάσιος είχε υπερβή το εικοστόν έτος της ηλικίας του και η μητέρα του εσκέπτετο την αποκατάστασίν του. Εσπούδαζε να τον υπανδρεύση και πολύ τον εβίαζεν εις τούτο. Εκείνος όμως εκράτει τον σκοπόν του και όσον ημπορούσεν ηγωνίζετο, δια να στολίση τον έσω άνθρωπον.

Σταθερά αμετακίνητος εις την απόφασίν του και έχων όλως διόλου τον νουν του εις τον Θεόν, δεν έδιδε σημασίαν στις ανωφελείς, όπως τις εχαρακτήριζε, συμβουλές της μητέρας του και προ παντός δια τον γάμον δεν ήθελε ούτε να ακούση.

Και περνώντας ο καιρός και μη ευρίσκων άδειαν (ευκαιρίαν) να αγωνίζεται σύμφωνα με τον πόθον του, δια την φροντίδα του σπιτιού και δια τα εμπόδια της μητρός του, απεφάσισε να εγκαταλείψη τα εγκόσμια, τους ιδικούς του και το χωρίον του και εις ηλικίαν είκοσι τριών ετών να φύγη προς τα μέρη της Ζαγοράς Βόλου. Κατέληξε εις το Μοναστήρι του Αγίου Διονυσίου του εν Ολύμπω, που βρίσκεται στην περιοχή της Μακρυνίτσας Βόλου -γνωστόν ως Μοναστήρι της Σουρβιάς-, που είναι αφιερωμένον εις το όνομα της Αγίας Τριάδος.

Η ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ

Σχετικά με τη ζωή του Ακακίου και ειδικώτερα δια το χρονικόν διάστημα κατά το οποίον έζησε στην ιδιαίτερη πατρίδα του, ελάχιστα στοιχεία διεσώθησαν από την ζωντανήν παράδοσιν.

Από τις πληροφορίες που φθάνουν ως τις ημέρες μας, είναι εξακριβωμένον, ότι ο Ακάκιος κατήγετο από την οικογένειαν Μπαρμπούτη, το επώνυμον της οποίας δεν ανευρίσκεται σήμερα μεταξύ των κατοίκων του χωριού. Ο μακρυνός απόγονος της οικογενείας αυτής, Νικόλαος Μπαρμπούτης, απέθανε το 1930 και οι επόμενες γενεές που προέρχονται από το ίδιο γενεαλογικόν δένδρον, φθάνουν στη θυγατέρα του Αγλαΐα και εις τον σύζυγόν της Αντώνιον Ραχωβίτσαν, από τους οποίους προέρχονται και οι σημερινοί απόγονοί τους.

Ο Αναστάσιος και ο μικρότερος αδελφός του Κωνσταντίνος έμειναν ορφανοί από τον πατέρα τους σε πολύ μικρή ηλικία. Ο Αναστάσιος ήταν τότε δέκα ετών περίπου και για να συντηρηθή η οικογένειά τους, αναγκάσθηκε να εργασθή και αυτός στους νερομύλους του χωριού.

Όταν όμως έγινε δώδεκα ετών, έπρεπε και εκείνος να πληρώνη εις τους Τούρκους τον λεγόμενον κεφαλικόν φόρον (χαράτσι) και την φορολογίαν των εισοδημάτων, τη δεκάτη. Οι φόροι αυτοί ήταν βαρύτατοι και ο τρόπος με τον οποίον τον εισέπρατταν ειδικά όργανα της τουρκικής Αστυνομίας (οι Ζαπτιέδες) ήταν όχι μόνον καταπιεστικός, αλλά και πολύ εξευτελιστικός.

Την εποχή αυτή ο πληθυσμός του χωριού πρέπει να ήταν κατά πολύ ανώτερος του σημερινού. Απογραφή του πληθυσμού της τουρκοκρατούμενης αυτής περιοχής αρκετά χρόνια μετά την άλωσιν της Κωνσταντινουπόλεως, εμφανίζει την Γόλιτσαν με πληθυσμόν μεγάλης κωμοπόλεως. Ο πληθυσμός ήταν κατανεμημένος σε τρεις συνοικισμούς, νοτιοανατολικά της σημερινής θέσεως του χωριού, όπως συμπεραίνεται από τους πολλούς τάφους που ανευρέθησαν μέχρι σήμερα, από τα διάφορα αντικείμενα οικιακής και άλλης χρήσεως και από πολλά άλλα σχετικά ευρήματα.

Η άποψις αυτή σχετικά με τον πληθυσμόν, όσον υπερβολική και αν φαίνεται, ενισχύεται και από γραπτά κείμενα, εις τα οποία η Γόλιτσα μνημονεύεται ως κωμόπολις, αλλά και ως πόλις ακόμη.

Εις την «Ιστορίαν του Ασκητισμού» ο Ευλόγιος Κουρίλας αναφέρει· «…ο όσιος Ακάκιος κατήγετο εξ Αγράφων εκ της κώμης Γόλιτσα της επαρχίας Φαναρίου». Ο καθηγητής κ. Στυλιανός Παπαδόπουλος εις την Θρησκευτικήν και Ηθικήν Εγκυκλοπαιδείαν σημειώνει· «ο Ακάκιος κατήγετο εξ Αγράφων, εγεννήθη δε εις την πόλιν Γόλιτσα».

Αλλά και ο αείμνηστος υμνογράφος της Εκκλησίας, μοναχός Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης, εις την ιεράν Ακολουθίαν την οποίαν συνέταξε δια τον όσιον Ακάκιον, και ειδικώτερα εις το τελευταίον Προσόμοιον του Μεγάλου Εσπερινού, ως κωμόπολιν αναφέρει την γενέτειραν του Οσίου γράφων· «… Και χαίρει… και γεραίρει σε λαμπρώς η βλαστήσασά σε κώμη».

Σχετικά με τα αναφερθέντα στοιχεία της απογραφής του χωριού φαίνεται ότι ήταν ενημερωμένες όλες οι αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες για αρκετό χρονικό διάστημα. Ακόμη και μέχρι το 1840, οπότε Τούρκος φοροεισπράκτωρ εφοδιασμένος με τα επίσημα απογραφικά στοιχεία και άλλα σχετικά έγγραφα του Υπουργείου Οικονομικών της Υψηλής Πύλης, επισκέφθηκε τη Γόλιτσα, δια να εισπράξη τη δεκάτη από τους κατοίκους. Ο πληθυσμός όμως του χωριού στα χρόνια που εμεσολάβησαν είχε μειωθή σημαντικά από επιδημία η από κάποια άλλη άγνωστη αιτία.

Έτσι, ο εισπράκτωρ -σύμφωνα με πληροφορίες γερόντων των πρώτων δεκαετιών του αιώνος μας- έφυγε άπρακτος, διότι αντί κωμοπόλεως αντίκρυσε λίγες φτωχικές καλύβες.

Εξωτερική άποψις του Σπηλαίου του οσίου Ακακίου (τόπος προσκυνήματος σήμερα εις την γενέτειραν του Οσίου).

Ας επανέλθωμεν όμως εις τον νεαρόν Αναστάσιον, ο οποίος την εποχή εκείνη δεν ήταν δυνατόν να ανταποκριθή σε μια τόσο βαρειά φορολογία και δια τον λόγον αυτόν, όταν οι Τούρκοι τον καταζητούσαν, εκείνος κρυβόταν.

Τόπος συνηθισμένος όπου κατέφευγε ήταν η μικρή και απόμερη Σπηλιά -η σημερινή «Σκήτη» όπως λέγεται- έξω από το χωριό και σε πολύ μικράν απόστασιν από την Εκκλησίαν του Αγίου Νικολάου. Το «κρησφύγετο» αυτό στη συμβολή δύο χειμάρρων και κάτω από πυκνήν βλάστησιν είναι δύσκολο να το διακρίνη κανείς και σήμερα ακόμη. Εκεί πήγαινε συχνά και παρέμενε νηστεύοντας και προσευχόμενος.

Εμείς, στα παιδικά μας χρόνια παίζοντας και τριγυρίζοντας στην εξοχή, φτάναμε και στην είσοδο της λεγομένης «Σπηλιάς του Αγίου Ακακίου» και από εκεί, με όλον

τον σεβασμόν προς την ιερότητα του χώρου, περιεργαζόμεθα προσεκτικά και με αισθήματα ικανοποιήσεως το εσωτερικόν της.

Λέγεται ότι ο Ακάκιος, κυνηγημένος από τους Τούρκους, κατέφευγε και στη γειτονική Κοινότητα Ελληνοπύργου και κρυβόταν σε μια σπηλιά που βρίσκεται μακριά από το χωριό, στη θέσι «Κλήμα» κοντά στο χείμαρρο «Καρακατούνα», που χωρίζει τις δύο Κοινότητες, Αγίου Ακακίου και Ελληνοπύργου.

Κάποτε στην περιοχή αυτή ο Αναστάσιος έτυχε να συναντήση ένα νεαρό βοσκό, που στεκόταν κάτω από καταρρακτώδη βροχή. Και όταν ο Αναστάσιος τον ερώτησε γιατί δεν πηγαίνει στο παρακείμενο δένδρο, για να προφυλαχθή από τη βροχή, ο βοσκός απήντησε ότι φοβόταν τους κεραυνούς. Τότε εκείνος τον εσυμβούλευσε λέγοντας· «Κάμε το σημείον του Σταυρού με το χέρι σου επάνω εις τον κορμόν του δένδρου και να είσαι βέβαιος ότι δεν θα πάθης απολύτως τίποτε».

Στη σπηλιά αυτή ο Αναστάσιος, ακριβώς επάνω από την είσοδο και εις ύψος δύο περίπου μέτρων, εχάραξε εις τον βράχον το σημείον του Σταυρού, το οποίον διακρίνεται μέχρι σήμερα. Αλλά και εις το μέρος αυτό δεν έμεινε πολύν καιρό, διότι οι Τούρκοι τον κατεδίωξαν και εκεί. Φαίνεται ότι κατατοπίσθηκαν για τις μετακινήσεις του από πληροφορίες που απέσπασαν από ανθρώπους που τον παρακολουθούσαν. Πάλι όμως διέφυγε και γλύτωσε ως εκ θαύματος, διότι οι Τούρκοι φθάνοντας μέχρις εκεί, επρόσεξαν το σημείον του Σταυρού στην είσοδο της σπηλιάς και καθυστέρησαν, δια να το περιεργασθούν. Έτσι, του εδόθηκε ο καιρός να απομακρυνθή, χωρίς να γίνη αντιληπτός.

Ήρθε όμως και η ώρα να πάρη την μεγάλην απόφασιν. Να φύγη! Και πριν αναχωρήση οριστικά από το χωριό, λέγουν ότι έγραψε σε ένα από τα βιβλία της Εκκλησίας· «Αν οι χωριανοί μου θέλουν να προκόψουν και να προοδεύσουν, πρέπει κάποτε να φροντίσουν, για να φέρουν στο χωριό έστω και ένα μέρος του σώματός μου».

Έφυγε από το χωριό με προορισμό τα Μετέωρα. Ο βιογράφος του αναφέρει ότι κατευθύνθηκε προς τα μέρη του Βόλου. Η παράδοσις όμως επιμένει. Λέγει ότι πρώτα πήγε στα Μετέωρα. Εκεί παρουσιάσθηκε εις τον ηγούμενον ενός μοναστηριού, εις τον οποίον εδήλωσε ότι επιθυμεί να γίνη μοναχός. Ο ηγούμενος όμως εσιώπησε, άγνωστον δια ποίον λόγον και δεν του απήντησε καθόλου.

Το πρωί της άλλης ημέρας οι μοναχοί είπαν στον Αναστάσιο ότι δεν γίνεται δεκτός στο μοναστήρι. Εκείνος πολύ στενοχωρημένος ετοιμάσθηκε να φύγη. Ένας μοναχός τον συνώδευσε και μπήκαν μαζί στο δίχτυ, για να κατεβούν από το μοναστήρι. Κατεβαίνοντας όμως ο Αναστάσιος απελευθερώνεται στον αέρα από τα σχοινιά, και μάλιστα από μεγάλο και αρκετά επικίνδυνο ύψος· πηδά έξω από το

δίχτυ, πέφτει στο έδαφος σώος και αβλαβής και φεύγει τρέχοντας.

Κατάπληκτος ο μοναχός που τον συνώδευε, επέστρεψε γρήγορα στο μοναστήρι και έντρομος ανέφερε το γεγονός εις τον ηγούμενον. Εκείνος καταθορυβημένος και πολύ ανήσυχος, διότι τότε κατάλαβε ότι ο ξένος δεν ήταν τυχαίος αλλά άνθρωπος του Θεού, προστάζει αμέσως τους μοναχούς να τρέξουν όσο γίνεται πιο γρήγορα να τον προλάβουν, να τον παρακαλέσουν να επιστρέψη, για να μείνη στο μοναστήρι και να τους συγχωρήση για τη συμπεριφορά τους.

Ήταν όμως αργά! Ο Αναστάσιος απομακρύνθηκε αρκετά, φεύγοντας για άλλα μέρη.

Δευτέρα περίοδος

ΕΙΣ ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΗΣ ΣΟΥΡΒΙΑΣ

Το μοναστήρι της Αγίας Τριάδος, της Σουρβιάς όπως λέγεται, βρίσκεται βορειοδυτικά της Μακρυνίτσας Βόλου, από την οποίαν απέχει δύο και πλέον ώρες. Κτίσθηκε το 1632, όπως φαίνεται από μια επιγραφή του Μοναστηριού. Ίσως όμως να είναι και παλαιότερο, διότι μία παράδοσις αναφέρει ότι ιδρύθηκε από τον άγιον Διονύσιον τον Ολυμπιώτη, ο οποίος καταγόταν από τη Σκλάταινα, τη σημερινή Δρακότρυπα του Νομού Καρδίτσης.

Η παράδοσις αυτή ενισχύεται από το γεγονός ότι μία εικόνα φορητή του εικονοστασίου παριστάνει τον άγιον Διονύσιον να κρατή στα χέρια του το μοναστήρι. Πιθανόν, αυτός να είναι και ο λόγος δια τον οποίον ο Αναστάσιος επροτίμησε το μοναστήρι του συμπατριώτου του Αγίου.

Όταν έφθασε στο μοναστήρι, τον υποδέχθηκαν με καλωσύνη. Παρουσιάσθηκε εις τον ηγούμενον και με όλον τον σεβασμόν ανέφερε τον σκοπόν της επισκέψεώς του. Εκείνος τον άκουσε με προσοχή και του εξήγησε με κάθε λεπτομέρεια τις δυσκολίες της μοναχικής ζωής, αλλά και το αυστηρόν πρόγραμμα του μοναστηριού. Ο Αναστάσιος όμως επέμενε, δίδοντας την υπόσχεσιν πως με τη βοήθεια του Θεού θα υπερνικήση όλα τα εμπόδια και θα ανταποκριθή στα νέα και βαρειά καθήκοντα. Ο ηγούμενος ως έμπειρος πνευματικός, διέγνωσε τον ένθεον ζήλον του νεαρού και από την συζήτησιν διεπίστωσε την αμετακίνητη και σταθερή απόφασίν του να μονάση. Και με τη βεβαιότητα ότι δεν θα διαψευσθή, τον δέχθηκε στο μοναστήρι.

Πράγματι ο Αναστάσιος πολύ σύντομα τον εδικαίωσε, διότι δοκιμασθείς εκεί εν ολίγω, εφάνη δοκιμώτατος εις τους εκεί ευρισκομένους Πατέρας. Η μεγάλη στιγμή δεν εβράδυνε να έλθη. Ο Κύριος εισακούοντας τις προσευχές του τον ηξίωσε του αγίου και αγγελικού σχήματος. Ο Αναστάσιος κείρεται μοναχός εν τη σεβασμία και ιερά Μονή της Αγίας Τριάδος και παραδίδεται εις την μοναχικήν υποταγήν με το όνομα ΑΚΑΚΙΟΣ πλέον.

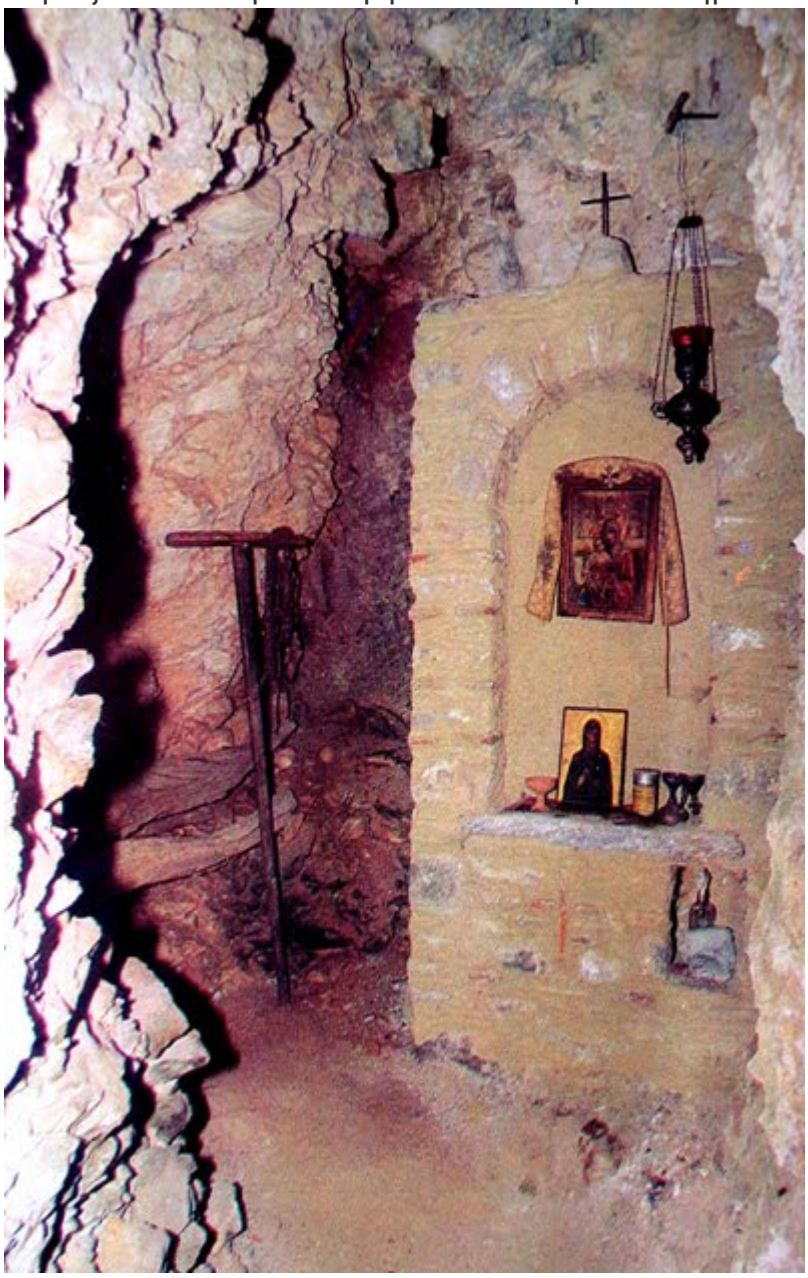
Αναφέρεται ότι κατά την τελετήν της κουράς παρευρέθηκαν και πολλοί χριστιανοί από τον Βόλον και από τα γειτονικά χωριά· είχαν πάει εις τον εσπερινόν του Σαββάτου, δια να αγρυπνήσουν στο μοναστήρι και να προσευχηθούν με τους Πατέρας. Αναφέρεται ακόμη, ότι μετά τις συμβουλές και τις πατρικές νουθεσίες που απηύθυνε ο ηγούμενος εις τον Ακάκιον, όλοι οι προσκυνηταί εχαιρέτησαν και ευχήθηκαν τον νέον μοναχόν. Και ότι «πολύ συγκινήθηκε, όταν είδε ανάμεσά τους τον αδελφό του και μερικούς συγχωριανούς του...», που βρέθηκαν στο μοναστήρι,

όπως αναφέρει ο Γ. Μηλίτσης στο βιβλίο του· «Ο Όσιος Ακάκιος ο Καυσοκαλυβίτης», σελ. 18, Τρίκαλα 1986.

Την ίδια νύχτα που εδέχθη το αγγελικόν σχήμα και περιεβλήθη το μοναχικόν ένδυμα αξιώθηκε με θείαν οπτασίαν. Βλέπει εις τον ύπνον του, μάλλον δε ξύπνιος ων, ωσάν να εβάστα εις τας χείρας του μίαν αναμμένην λαμπάδα, οπού είχε φως υπέρλαμπρον και εφώτιζεν όλον τον τόπον εκείνον.

Ο ίδιος ερμηνεύοντας το θαυμαστόν αυτό σημείον ετόνισε λέγοντας· Έτσι πρέπει να λάμπουν εις τον μοναχόν οι άγιες εντολές του Χριστού και πρώτη μεταξύ αυτών η υψοποιός ταπείνωσις. Ειδικώτερα δια τον ίδιον, η ταπείνωσις είναι εκείνη που θα τον συνοδεύση εις όλην του την ζωήν. Η οπτασία αυτή -κατά τον βιογράφον του Ακακίου- εφανέρωνε ότι η ενάρετη πολιτεία με την οποίαν θα τον καταξίωνε η χάρις του Θεού, θα έλαμπε μίαν ημέραν και θα εφώτιζε όχι μόνον τον Άθωνα, αλλά και όλους τους Ορθοδόξους χριστιανούς, που κατοικούσαν εις τα περίχωρα του Αγίου Όρους.

Το κοινοβιακό μοναστήρι της Σουρβιάς, όπου ο Ακάκιος θα περάση τα πρώτα χρόνια της μοναχικής του ζωής, αποτελεί πνευματικόν στίβον, εις τον οποίον ο Ακάκιος εισέρχεται με όλον τον νεανικόν του ενθουσιασμόν. Υποτάσσεται και πειθαρχεί εις όλους και εκτελεί πρόθυμα κάθε εντολή τόσον από τον ηγούμενον, όσον και από τους αδελφούς της Μονής. Υπακούει μετά χαράς ωσάν να τον διατάσση ο ίδιος ο Χριστός. Εργάζεται στις πιο μικρές και ασήμαντες υπηρεσίες με ταπείνωσιν και αναλαμβάνει με υπερβολικόν ζήλον όλες τις βαρειές και δύσκολες εργασίες. Ήταν άλλωστε προικισμένος με φυσικήν επιτηδειότητα και με πολλές σωματικές ικανότητες. Ήταν ακόμη εις θέσιν να αναλάβη και να φέρη εις πέρας οποιανδήποτε εργασίαν στο μοναστήρι.

Με την συμπεριφοράν και την εργατικότητά του εκέρδισε την αγάπην και την συμπάθειαν όλων. Οι ανάγκες όμως και οι απαιτήσεις του μοναστηριού ήταν πάρα

πολλές. Του αφαιρούσαν πολύτιμον χρόνον και δεν του έδιδαν την ευκαιρίαν και τη δυνατότητα να αφοσιωθή εξ ολοκλήρου εις την άσκησιν και την προσευχήν. Η κοινοβιακή ζωή του μοναστηριού δεν τον ικανοποιούσε πλέον, διότι πολύ σύντομα είχε κατακτήσει τις μοναχικές αρετές του απλού κοινοβιάτου και η ψυχή του αναζητούσε άλλον χώρον, εις τον οποίον θα εξασφάλιζε, «ησυχίαν απόλυτον και άσκησιν αυστηροτέραν».

Πολλές φορές απομακρυνόταν από τον περίγυρον του μοναστηριού και, «περιπλανώμενος εν ερημίαις και σπηλαίοις και όρεσι και ταις οπαίς της γης» (Εβραίους ια΄ 38), ηγωνίζετο προσευχόμενος και αγρυπνών. Τροφή του ήταν τα άγρια χόρτα. Και αυτά κάθε δύο ημέρες, όχι δια να χορτάση, αλλά δια να συντηρείται εις την ζωήν. Δεν ακολουθούσε τον εύκολο δρόμο. Προτιμούσε τον ανηφορικό με τα πολλά και δύσκολα εμπόδια.

Οι αδελφοί μοναχοί που τον παρακολουθούσαν, νόμιζαν ότι η τακτική που ακολουθούσε ήταν εσφαλμένη και προσπαθούσαν να τον αποτρέψουν. Εφοβούντο μήπως πλανηθή από τις παγίδες και τα τεχνάσματα του εχθρού και δεν κατορθώση να πραγματοποιήση το όνειρό του. Τον συμβούλευαν να αφήση την υψηλήν και δύσκολον άσκησιν και να μετριάση τους αγώνες του.

Το Μοναστήρι της Σουρβιάς στην περιοχή της Μακρυνίτσας Βόλου.

Του υπενθύμιζαν ακόμη ότι την εποχήν αυτήν δεν υπήρχε έστω και ένας άλλος με παρόμοια πολιτεία, τον οποίον θα ημπορούσε ο Ακάκιος, να έχη ως παράδειγμα και να τον ακολουθήση η να τον μιμηθή εις έργα ανάλογα.

Έλεγαν ακόμη, ότι συμφέρον του ήταν να βαδίση

έναν άλλον δρόμον πιο εύκολον, έναν δρόμον εις τον οποίον θα εύρισκε και άλλους συνοδοιπόρους. Και με οδηγούς αυτούς θα ημπορούσε με περισσότερη ασφάλεια να φθάση εκεί όπου επιθυμούσε. Τον διαβεβαίωναν επίσης, ότι ο δρόμος που ακολουθούσε χωρίς κανέναν οδηγόν, ήταν μια επικίνδυνη οδοιπορία με άγνωστον το τέρμα της.

Του έλεγαν, ότι σε τόσο δύσκολους καιρούς, ο μεγάλος Θεός δέχεται και τη μεγάλη αλλά και τη μικρή προσφορά. Όλοι οι μοναχοί προσπαθούσαν καθένας με τον τρόπο του, να τον πείσουν και να τον συγκρατήσουν από τις υπεράνθρωπες προσπάθειες και επιδιώξεις του. Ίσως διότι άρχισαν να υποπτεύωνται την απόφασίν του να αναχωρήση δια το Άγιον Όρος, πράγμα που τον απασχολούσε και εσχεδίαζε από καιρόν.

Εκεί στον Άθωνα πετούσε η σκέψις του, στο περιβόλι της Παναγίας, όπου ελεύθερος από τις πολλές φροντίδες και απασχολήσεις θα μπορούσε να πραγματοποιήση το μεγάλο όνειρο της ψυχής του. Σταθερός στη γραμμή που

εχάραξε και ανυποχώρητος στις συμβουλές και στις υποδείξεις όλων των μοναχών, εξακολουθούσε πιο έντονα και πιο αποφασιστικά τον πνευματικόν του αγώνα, ως την ώρα που ανεχώρησε από το μοναστήρι για τον Άθωνα.

Τρίτη περίοδος

ΕΙΣ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

1. Οι πρώτες μετακινήσεις

Πότε ακριβώς έφθασε εις το Άγιον Όρος ο Ακάκιος δεν είναι γνωστόν. Παράδοσις της περιοχής, διασωθείσα μέχρι σήμερα, τοποθετεί την άφιξίν του μεταξύ των ετών 1660-1670.

Εδώ πλέον εις την Ακρόπολιν του Ορθοδόξου μοναχισμού, εις τον Άθωνα, τον οποίον τόσον επόθησεν η ψυχή του, θα παραμείνη ως το τέλος της ζωής του, εν νηστεία επιμόνω και προσευχή αδιαλείπτω, εν υπομονή και ταπεινώσει, εν αγάπη και δικαιοσύνη.

Αρχικά, ο Όσιος κατευθύνθηκε στην περιοχή της Μεγίστης Λαύρας και κατέφυγε σε κάποιο σπήλαιο, κοντά στη «Σκήτη του Καυσοκαλύβη» όπου ασκήτευσε για ένα χρονικό διάστημα. Παράλληλα όμως με την άσκησιν τον απασχολούσε σοβαρά η

επιμόρφωσίς του και η πνευματική του κατάρτισις, διότι από την ιδιαίτερη πατρίδα του έφυγε με πολύ λίγα εφόδια, σχεδόν αγράμματος. Άλλωστε, στο μοναστήρι της Αγίας Τριάδος (Σουρβιάς), απ ὅπου ανεχώρησε, δεν κατώρθωσε να ικανοποιήση την έμφυτη και καταπληκτική του φιλομάθεια.

Το ενδιαφέρον του δια την όσον το δυνατόν καλύτερη μόρφωσίν του τον ανάγκασε να ακολουθήση ένα πρόγραμμα ασκήσεως και πνευματικής εργασίας. Χωρίς καμμιά καθυστέρησιν επισκέπτεται μοναστήρια και σκήτες, ερημητήρια ησυχαστών και σπήλαια ασκητών και αναζητεί «ως έλαφος διψώσα επί τας πηγάς των υδάτων» (Ψαλμός 41) τους εκλεκτούς και δοκιμασμένους μοναχούς. Τους αναζητεί και τους ευρίσκει με την λεπτήν του διαίσθησιν και το ανήσυχο πνεύμα του. Υποτάσσεται πρόθυμα εις αυτούς, συνεργάζεται μαζί τους και μαθητεύει υπομονητικά πλησίον των.

Ήθελε να μάθη, να πλουτίση τις γνώσεις του, αλλά και να παραδειγματισθή από την ενάρετη και υποδειγματική ζωή εκείνων.

Εκεί στα πτωχικά ερημητήρια των Αγιορειτών Πατέρων ακούραστα και συστηματικά αντλεί το νέκταρ της ορθοδόξου αληθείας. Είχε άλλωστε σαφή επίγνωσιν των βαθυτέρων αναγκών της ψυχής του και προσπαθούσε με κάθε τρόπο να τις ικανοποιήση. Άγνωστοι και ανώνυμοι οι μοναχοί – διδάσκαλοι του Ακακίου. Αλλά και η περιοχή, μέσα στην οποία κινήθηκε τα πρώτα χρόνια, δεν κατονομάζεται. Ούτε και τα μοναστήρια που επισκέφθηκε και οι σκήτες στις οποίες εστάθμευσε.

Αναφέρεται η σκήτη της Αγίας Άννης, εις την οποίαν ετερμάτισε την πρώτη περιοδεία του, και το κοιμητήριον της ιδίας σκήτης, απ ὅπου περνώντας ο Όσιος, ησθάνθη μίαν άρρητον και θαυμασίαν ευωδίαν (καθώς εκ του στόματός του πολλάκις το ηκούσαμεν) και ευφρανθείς από εκείνην την ευωδίαν άναψε μέσα του περισσότερον το θεϊκόν πυρ.

Διέκοψε τότε την περιοδείαν του και απεσύρθη εις ένα σπήλαιον, δια να ασκητεύση. Πολύ σύντομα όμως θα μετακινηθή και πάλιν προς άλλην κατεύθυνσιν. Ευλαβικός προσκυνητής στα μοναστήρια και τις σκήτες που επισκέπτεται, αποθησαυρίζει εις την καρδίαν του την «χάριν των ιερών λειψάνων» και αποκτά εμπειρίες πνευματικές. Ωφελείται ψυχικά από τη συναναστροφή του με θεοφιλείς Πατέρας, από τους οποίους εδρέπετο ως μέλισσα τα άνθη των αρετών των. Ερωτά και συμβουλεύεται, χωρίς να χάνη καμμιά ευκαιρία.

Στο μοναστήρι του Αγίου Γρηγορίου δεν άργησε να γνωρισθή με δύο σεβάσμιους και μορφωμένους γέροντες μοναχούς, που έμεναν στο κελλί τους, λίγο πιο επάνω από το μοναστήρι και είχαν ως εργόχειρό τους τα ξύλινα κουτάλια. Ο Ακάκιος

τους παρεκάλεσε να τον δεχθούν στο κελλί τους, για να εργασθή. Εκείνοι τον δέχθηκαν πρόθυμα και έμεινε μαζί τους επί ένα χρόνο. Εκεί εργάσθηκε με ζήλο και υπομονή, γιατί όπως τους είπε, ήθελε να μάθη την τέχνη των ξύλινων κουταλιών. Στην πραγματικότητα όμως πήγε, δια να στολίση την ψυχήν του με θείους και πνευματικούς στολισμούς.

Όταν εγκατέλειψε το κελλί όπου εργαζόταν, κατέφυγε εις τόπον ερημικώτατον, δια να ασκητεύση και πάλιν. Εκεί γνωρίσθηκε με έναν αδελφόν μοναχόν, δια τον οποίον επίστευσε ότι θα ήτο αληθινός σύντροφος, βοηθός και συνασκητής του. Διαψεύσθηκε όμως, διότι εκείνος υποκρινόταν. Σύντομα ο Ακάκιος διεπίστωσε ότι η συμπεριφορά του μοναχού ήταν ύποπτη και η ζωή του γεμάτη αθλιότητες.

Όμως, από τη διαγωγή του δεν επηρεάσθηκε καθόλου ο Ακάκιος· αντίθετα, η θέλησίς του ενδυναμώθηκε και ο ίδιος ενισχύθηκε ακόμη περισσότερο στον πνευματικόν του αγώνα.

Σύντομα έφυγαν μαζί και ταξίδευσαν προς τα μέρη της Σιμωνόπετρας. Στο δρόμο αναγκάσθηκαν να διανυκτερεύσουν σε κάποιο κελλί με άλλους μοναχούς. Ήταν Σαββατόβραδο και οι μοναχοί, αφού έφαγαν και ήπιαν όσο ημπορούσαν, έπεσαν και εκοιμήθηκαν ωσάν ζώα.

Ο Ακάκιος, ο άνθρωπος του Θεού, με τη θεϊκή φλόγα στην καρδιά, σηκώθηκε αθόρυβα και προσευχόταν νοερά όλη τη νύχτα εκεί πλησίον, όπου εκοιμώντο οι μοναχοί.

Ύστερα από ολίγες ημέρες έφυγε από το κελλί. Ο σύντροφός του αναγκάσθηκε να εγκαταλείψη το Άγιον Όρος και να καταφύγη στη Σάμο. Αλλά και εκεί δεν τον περίμενε καλύτερη τύχη. Είχε καταντήσει θέαμα ελεεινόν και αξιοθρήνητον, ώσπου στο τέλος ευρήκε θάνατον οικτρόν.

Ο Ακάκιος έφθασε στο μοναστήρι του Αγίου Διονυσίου και μετά από σύντομη επίσκεψιν απομακρύνθηκε σε ερημική τοποθεσία επάνω από το μοναστήρι, για να ησυχάση. Εκεί έμεινε πολύν καιρό και κάθε Σάββατο κατέβαινε στο μοναστήρι και εκκλησιαζόταν.

Επόμενος σταθμός ήταν η Σκήτη του Παντοκράτορος, όπου συναντήθηκε με τον γνωστόν από το μοναστήρι της Σουρβιάς γέροντα πνευματικόν του, που είχε έλθει από τη Ζαγορά του Βόλου, για να σπουδάση τη μουσική. Ο γέροντας χάρηκε πάρα πολύ, όταν συναντήθηκε με τον Ακάκιο και ζήτησε να τον πάρη μαζί του ως καλόγηρον. Εκείνος όμως με όλον τον σεβασμόν που έτρεφε εις το πρόσωπον του γέροντος και με την ταπεινοφροσύνη που τον διέκρινε πάντοτε, ζήτησε την ευχήν του και τον παρεκάλεσε να μην επιμείνη, διότι ήθελε να ησυχάση μόνος του.

Ο γέροντας εκτιμώντας την επιθυμία του Ακακίου, όχι μόνον δεν επέμεινε, αλλά

του έδωσε και δύο φλουριά λέγοντας· Λάβε αυτά να κυβερνηθής και όταν τα σώσης, έλα να σου δώσω και άλλα, και παρεκάλει τον Θεόν και δια λόγου μου.

Ο Ακάκιος όμως, ο της ακτημοσύνης άκρος εραστής και ελεύθερος πάσης φιλοχρηματίας, τόσο πολύ εταράχθη, ώστε την ίδια στιγμή τα επέστρεψε απαντώντας• λάβε τα φλωρία σου, ότι κινδυνεύω να χάσω τον εαυτόν μου με αυτά. Τόση ήταν η αφιλοχρηματία του και γενικά η αποστροφή του προς τα υλικά αγαθά.

2. Πειρασμοί

Ύστερα από την συνάντησιν αυτήν, ο Όσιος έφυγε από τη Σκήτη του Παντοκράτορος προς άγνωστη κατεύθυνσιν. Πεζοπορώντας απομακρύνθηκε αρκετά, όταν ενοχλητικές σκέψεις και λογισμοί παράξενοι, άρχισαν να τον στενοχωρούν και να τον ταλαιπωρούν. Για μια στιγμή απεφάσισε να επιστρέψη στη Σκήτη του Παντοκράτορος, να συναντήση τον Πνευματικόν του και να τον ακολουθήση. Την ίδια ώρα άλλη ιδέα τον προέτρεπε να φύγη σε κάποιο ερημονήσι, ενώ άλλη σκέψις, τον παρακινούσε να ταξιδεύση σε μακρινό και άγνωστο μέρος. Έτσι, ανήσυχος και στενοχωρημένος έφθασε σε ένα τρίστρατο, άνωθεν των Καρεών εις τον ζυγόν και σταμάτησε γιατί δεν ήξερε ποιόν δρόμο να ακολουθήση.

Του εφάνηκε τότε πως κάποια αόρατη δύναμις τον έσπρωχνε σε έναν από τους τρεις δρόμους που ήταν μπροστά του. Προχώρησε, χωρίς όμως να ξέρη που πηγαίνει. Στο δρόμο συναντήθηκε με λίγους μοναχούς, που πήγαιναν στη Σκήτη της Αγίας Άννης. Τους ακολούθησε και μαζί τους έφθασε στο «Σταυρό του Σιδήρη». Αλλά και εδώ οι ίδιες σκέψεις εξακολουθούν να τον βασανίζουν πιο έντονα. Αναγκάζεται λοιπόν να εγκαταλείψη τους μοναχούς και να συνεχίση μόνος του την πορεία.

Ύστερα από αρκετή ώρα σταμάτησε να ξεκουρασθή αλλά και πάλιν άρχισε να περιπατή εσκοτισμένος ων από την αιχμαλωσίαν των λογισμών. Δεν μπόρεσε όμως να προχωρήση. Κάθησε σε μια πέτρα να ξεκουρασθή και να φάη λίγο ψωμί, που του είχαν δώσει οι μοναχοί. Ήταν τρία μερόνυχτα νηστικός και από τη σωματική και ψυχική κόπωσιν σκοτίστηκε το λογικό του και ένα αίσθημα βαρειάς μελαγχολίας σκέπασε την ψυχή του. Όπως ήταν ακουμπισμένος στο χέρι του, αποκοιμήθηκε και βλέπει στον ύπνο του έναν κατάμαυρο και φοβερό «γίγαντα» να ορθώνεται μπροστά του. Συγχρόνως μέσα του μια αόρατη και μυστική φωνή του εξηγούσε γλυκά και ήρεμα, ότι αυτός ο άσχημος γίγαντας ήταν ο πονηρός δαίμων, ο οποίος είχε κακό σκοπό.

Τρομαγμένος πετάχτηκε από τον ύπνο του λέγοντας· Αλλοίμονον εις εμέ, ότι με έβαλεν ο δαίμων εμπρός και θέλει να με αφανίση. Αμέσως πήρε την απόφασιν να

καταφύγη εις τον Πνευματικόν, δια να τον συμβουλευθή και να κάμη ο,τι του ειπή εκείνος, ίσως και εύρη την ησυχίαν του. Έτσι εξακολούθησε την πορεία με σκοπό την αναζήτησιν του γέροντος Πνευματικού.

Ξαφνικά όμως ένας δυνατός και αιφνίδιος ανεμοστρόβιλος που ξεσηκώθηκε μπροστά του, τον παρέσυρε μακρυά από το δρόμο και τον έσπρωχνε προς τον κρημνόν, δια να τον αφανίση. Φόβος μεγάλος τον εκυρίευσε από τη δαιμονική αυτή ενέργεια, αλλά βρήκε την δύναμιν και ανέκραξε με φωνή μεγάλη· Κύριε Ιησού Χριστέ, Παναγία Θεοτόκε, βοήθει μοι!

Την ίδια στιγμή άλλη δύναμις θεϊκή φάνηκε να κατεβαίνη ωσάν αστραπή επάνω από το βουνό και απεμάκρυνε τη σατανική εκείνη ενέργεια με δυνατή βοή. Η αστραποβροντή έφθανε ως την παραλία, παρασύροντας και τον δαίμονα, ενώ εχάριζε εις τον Ακάκιον γαλήνη και ηρεμία των λογισμών του. Απελευθερωμένος πλέον από τους πειρασμούς και με πλημμυρισμένη την καρδιά του από χαρά απερίγραπτη, έκραξε μεγαλοφώνως ευχαριστηρίους φωνάς και δοξολογίας εις τον ελευθερώσαντα Κύριον ημών Ιησούν Χριστόν και εις την Κυρίαν ημών μεσίτριαν Θεοτόκον.

Έτρεχε γρήγορα, δια να συναντήση τον Πνευματικόν Γαλακτίωνα, στο Κατουνάκι κοντά στη Μικρή Αγία Άννα.

3. Εις την Μεταμόρφωσιν

Όπως είδαμε, τα πρώτα χρόνια της ασκητικής του ζωής ο Ακάκιος δεν είχε σταθερή και μόνιμη κατοικία εις το Άγιον Όρος. Μετακινούμενος από τα μοναστήρια στις ερημιές και από τα σπήλαια στις σκήτες βρισκόταν σε διαρκή αναζήτησιν. Ήταν μια περίοδος αυστηρής ασκήσεως και μαθητείας. Ήταν ένα χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από μια δεκαετία.

Τα Κατουνάκια, όπου βιαστικά κατευθυνόταν, είναι η πιο ερημική κατοικία των ασκητών. Απέχει είκοσι περίπου λεπτά της ώρας από το μοναστήρι της Μεγίστης Λαύρας. Στις ασκητικές Καλύβες των Κατουνακίων, που είναι διασκορπισμένες σε μια τραχεία και κατηφορική περιοχή, ασκήτευσαν πολλοί ενάρετοι και ονομαστοί ασκηταί, μεταξύ των οποίων, ο ασκητικώτατος Ιγνάτιος και ο γέροντας Καλλίνικος.

Ύστερα από κουραστική πορεία ο Ακάκιος συναντήθηκε με τον έμπειρον πνευματικόν κυρ – Γαλακτίωνα, εις τον οποίον εξομολογήθηκε με κάθε λεπτομέρεια· του εκμυστηρεύθηκε όσα του συνέβησαν. Ο καλός γέροντας τον άκουσε προσεκτικά, τον καθησύχασε, τον συμβούλευσε και τελικά του υπέδειξε ως τόπον διαμονής «Του Καυσοκαλύβη την Μεταμόρφωσιν». Ο Ακάκιος χωρίς καθυστέρηση και με την ευχή του Πνευματικού του, ήλθε και εκάθησε εις τα

Καυσοκαλύβια, επάνω εις την Μεταμόρφωσιν εις το Κάθισμα4 του Αγίου Μαξίμου.

Εκεί ασκητεύοντας παρέμεινε είκοσι ολόκληρα χρόνια, ενώ παράλληλα εργαζόταν φτιάχνοντας «τα περίκοσμα ξύλινα κοχλιάρια». Έτρωγε ψωμί ολίγον και έπινε νερό ανά δύο και τρεις ημέρες μίαν φοράν. Και τον περισσότερον καιρόν ετρέφετο με άγρια λάχανα και με κάστανα. Τόσον μόνον εφρόντιζε δια το σώμα, όσον μόνον να ζη, η δε όλη του σπουδή και φροντίδα ήτο εις τους πνευματικούς αγώνας, παλαίων και ανταγωνιζόμενος με τον αντίπαλον του ανθρωπίνου γένους, διάβολον.

Η τοποθεσία της «Μεταμορφώσεως» ευρίσκεται πιο επάνω από το σημερινόν Σπήλαιον του Ακακίου, βορειοδυτικά και σε απόστασιν μισής ώρας από τα Καυσοκαλύβια. Στις αρχές του 14ου αιώνος ήρθε και εγκαταστάθηκε στο μέρος αυτό ο όσιος Μάξιμος ο Καυσοκαλύβης για αρκετά χρόνια. Είχε συγκροτήσει εκεί με τους μοναχούς και τους ασκητάς την πρώτη Σκήτη των Καυσοκαλυβίων.

Με την πάροδο όμως του χρόνου η Σκήτη ερημώθηκε και η περιοχή αυτή πριν από μισόν αιώνα ήταν μία έκτασις δασική. Εύκολα όμως μπορούσε να διακρίνη κανείς μέσα στο δάσος τα ερείπια των Καλυβών, το Κυριακόν της Σκήτης, ίχνη από τοιχογραφίες, δεξαμενές, όπου οι μοναχοί συγκέντρωναν το νερό της βροχής, και πεζούλια από παλαιούς αμπελόκηπους.

Ο Μάξιμος έλαβε την προσωνυμία «Καυσοκαλύβης», διότι συνήθιζε να καίη την καλύβα που κατασκεύαζε πρόχειρα από κλαδιά και χόρτα. Ύστερα από λίγον καιρό έφτιαχνε άλλη· όμως και εκείνη είχε την ίδια τύχη. Το έκανε δε αυτό, διότι ήθελε να ταλαιπωρείται πάντοτε και να χαρακτηρίζεται από τους ανθρώπους μωρός, ανόητος και πεπλανημένος. Δεν ήθελε να δοξάζεται ούτε και να επαινείται.

Έτσι με τη φαινομενική τρέλλα και την «κατά Χριστόν μωρίαν» κατώρθωνε ο Μάξιμος να κρύβη την αγιότητά του, να διατηρή την ακτημοσύνη και να καταπολεμή τον εγωϊσμόν και την κενοδοξίαν. Η προσωνυμία του «Καυσοκαλύβη» δόθηκε σε ολόκληρη την περιοχή, η οποία από την εποχή εκείνη είναι γνωστή ως «Καυσοκαλύβια».

Στη μνήμη του οσίου Μαξίμου έτρεφε ιδιαίτερον σεβασμόν και ευλάβειαν ο Ακάκιος. Έλεγε μάλιστα ότι τον «έβλεπε» πολλές φορές. Και αν καμμιά φορά από δαιμονική ενέργεια βρισκόταν σε κατάστασιν μελαγχολίας και στενοχώριας, αυτόν τον Άγιον επεκαλείτο και τον εύρισκε έτοιμον βοηθόν του.

Ο όσιος Μάξιμος ανταποκρινόταν πρόθυμα και έκανε την εμφάνισίν του, ωσάν σε έκστασιν ενώπιον του Ακακίου, και παρευθύς ελευθερώνετο (ο Ακάκιος) από την άμετρον λύπην και θαυμαστώς επαρηγορείτο.

Κάποτε ο Ακάκιος είδε τον όσιον Μάξιμον με κάτασπρη και αστραφτερή ιερατική στολή, να περιφέρεται και να θυμιατίζη όλον τον Ναόν και ένα πλήθος ιεροπρεπών

μοναχών με τα επανωκαλύμμαυχά τους και με την ίδια λευκή καλογερική στολή, να τον ακολουθούν. Και όταν ο Ακάκιος ερώτησε, «ποίοι ήσαν αυτοί που τον συνώδευαν», ο Μάξιμος απήντησε· «Ήσαν όλοι εκείνοι οι όσιοι Πατέρες από την περιοχή των Καυσοκαλυβίων, οι οποίοι χάρις εις αυτόν τον ίδιον ευρήκαν την σωτηρίαν των».

Προς επιβεβαίωσιν αυτής της αποκαλύψεως του αγίου Ακακίου, ο ιστοριογράφος του Κυριακού της Σκήτης των Καυσοκαλυβίων εζωγράφισε εις τον Νάρθηκα της εκκλησίας κατά σειράν τους Αγίους, Αθανάσιον, τον κτήτορα της Μεγίστης Λαύρας, Πέτρον τον Αθωνίτην και Νείλον τον όσιον και άλλους. Όλοι αυτοί εικονίζονται με τον όσιον Ακάκιον, γονατιστοί μπροστά στο θρόνο της Παναγίας Τριάδος να πρεσβεύουν για όλους τους Πατέρας και τους αδελφούς εκείνους που θα επιθυμούσαν να αφοσιωθούν εις τον ιερόν και ευλογημένον αυτόν τόπον, στο «Περιβόλι της Παναγίας».

Αργότερα, ένας μοναχός, ακούοντας όλα τα περί του αγίου Μαξίμου, από ευλάβειαν και σεβασμόν και με τη συμβουλή του Ακακίου, έκτισε Ναόν προς τιμήν του Μαξίμου επάνω από την Καλύβη του Οσίου δύο έτη μετά την κοίμησιν του οσίου Ακακίου.

4. Εις τα Καυσοκαλύβια

Το κλίμα στην «Μεταμόρφωσιν» είναι πολύ ψυχρό, καθώς η περιοχή είναι εκτεθειμένη στους βορείους ανέμους και κατά τους χειμερινούς μήνες πέφτουν πολλά χιόνια. Το έδαφος είναι δύσβατον και ο τόπος άνυδρος. Έπειτα, η εξοικονόμησις και η μεταφορά τροφίμων και όλων των αναγκαίων προς το ζην την εποχή εκείνη ήταν πολύ δύσκολη και γενικά η διαβίωσις εις το μέρος αυτό ήταν πάντοτε προβληματική. Για τους λόγους αυτούς ο Ακάκιος αναγκάσθηκε έπειτα από μακροχρόνια παραμονή στην «Μεταμόρφωσιν» να μετακινηθή χαμηλότερα προς τη θάλασσα, προς το ακρωτήριον της Αθωνικής Χερσονήσου, εκεί όπου ευρίσκεται η σημερινή Σκήτη των Καυσοκαλυβίων (Αγίας Τριάδος). Άλλωστε, ο Ακάκιος είναι πια πολύ ηλικιωμένος.

Η περιοχή ευρίσκεται στις μεσημβρινές υπώρειες του Αγίου Όρους, νοτιοδυτικά της Μεγίστης Λαύρας, από την οποίαν απέχει τρεις περίπου ώρες (πεζή). Διασχίζεται από χείμαρρον, ο οποίος κατέρχεται από τον Άθωνα και διαχωρίζει την περιοχήν σε δύο πλαγιές, την ανατολική και τη δυτική, επάνω στις οποίες είναι διασκορπισμένες και σήμερα οι Καλύβες των ασκητών.

Εις τα μέρη αυτά, εις το «Νότιον» της Λαύρας, «όπου η φύσις μεταβάλλεται προσλαμβάνουσα όψιν ρωμαντικήν και θεσπέσιον μεγαλείον, εκεί όπου το περιβάλλον πανταχού αναδίδει οσμήν και άρωμα αγιότητος» (Ευλ. Κουρίλα,

Ιστορία του Ασκητισμού, σελ. 43-44), ήκμασαν οι πρώτοι ασκηταί του Αγίου Όρους, Πέτρος ο Αθωνίτης, Ευθύμιος ο Νέος, ο άγιος Αθανάσιος και άλλοι. Ακόμη, ήκμασε η χορεία των Ησυχαστών του 14ου αιώνος, Μάξιμος ο Καυσοκαλύβης, Γρηγόριος ο Παλαμάς, Νήφων ο ερημίτης και Νείλος ο Μυροβλύτης.

Εκεί συγκροτήθηκαν οι αρχαιότερες Σκήτες του Άθωνος, η Σκήτη του Αγίου Βασιλείου, των Μηλεών, της Γλωσσίας, της Κερασιάς και άλλες. Άλλωστε, η μετακίνησις του Ακακίου προς τα Καυσοκαλύβια δεν ήταν τυχαία. Ο ερημικός αυτός χώρος, ευρισκόμενος εις τα άδυτα και δυσπρόσιτα του Αγίου Όρους, συγκεντρώνει τρία βασικά πλεονεκτήματα, τα οποία δύσκολα συναντά κανείς εις ολόκληρον την χερσόνησον· «Την ευκρασίαν του αέρος, την άκραν ησυχίαν και τον ποθητόν ήλιον, ο οποίος εκεί ανατέλλει και δύει όλον τον χειμώνα».

Η περιοχή των Καυσοκαλυβίων περικλείεται σχεδόν από παντού με απότομες, ηλιοκαμμένες, μεγαλοπρεπείς και γρανιτένιες οροσειρές. Υπεράνω των υψηλών βράχων αιωρείται υπερήφανα η κορυφή του Άθωνος και έμπροσθεν αυτών εκτείνεται το πέλαγος του Αιγαίου, εις τρόπον ώστε να αφήνη εις τον κατάπληκτον θεατήν μίαν και μόνον διέξοδον, τον Ουρανόν!

«Την εσχατιάν αυτήν της Αθωΐτιδος Χερσονήσου, όπου το ονομαστόν ‘Καυσοκαλυβιον’», επισκεφθείς κατά το 1912 ο Μητροπολίτης Ευλόγιος Κουρίλας – Λαυριώτης, κατόπιν προσκλήσεως της αδελφότητος των Ιωασαφαίων, συνέταξε περιγραφήν της περιοχής, η οποία δημοσιεύθηκε εις την «Ελληνικήν Επιθεώρησιν» Αθηνών, τεύχη 118-121 (Αύγουστος – Οκτώβριος 1917). Η αξιόλογη αυτή εργασία, χωρίς σημαντικές μεταβολές αναδημοσιεύθηκε αργότερα εις τον Α΄ τόμον του έργου «ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΣΚΗΤΙΣΜΟΥ» την οποίαν ο ίδιος εξέδωσε.

Κατά την περιγραφήν ο λόγιος ιεράρχης αποθαυμάζων τας καλλονάς της φύσεως και το καταπληκτικόν μεγαλείον της περιοχής, μεταξύ άλλων σημειώνει·

«… Νεκρική πανταχού εξαπλούται σιωπή. Τα πάθη σιγώσι και μόνον ο Θεός ομιλεί προς ανθρώπους νενεκρωμένους τοις πάθεσιν. Η ύλη δεν έχει πλέον ενταύθα την μαγευτικήν δύναμιν, το δέλεαρ και η απάτη πίπτει, κόσμος και κοσμοκράτορες εν τη εξάρσει του πνεύματος εκμηδενίζονται… Οποία απόλαυσις, οποία έκστασις, όταν εν τω μέσω της νυκτός, ενώ η φύσις κοιμάται υπό το χρυσοφαές της σελήνης φέγγος το νήδυμον, η τρομώδης φωνή του ηχηρού σημάντρου διαταράσσουσα την νεκρικήν εκείνην σιγήν καλεί τους ευσεβείς ασκητάς εις προσευχήν, ότε η κατανυκτική βοή και το θεσπέσιον μελώδημα της ιεράς υμνωδίας, ως θυμίαμα ευπρόσδεκτον κατευθύνεται προς τον ουρανόν! Ο πέπλος ο περικαλύπτων την θείαν ουσίαν αποτόμως τότε ανασύρεται και ο ευδαίμων θνητός ομιλεί πρόσωπον προς πρόσωπον μετά του ουρανίου Πατρός! Δικαίως άρα ‘τοίς ερημικοίς μακαρία ζωή εστι θεϊκώ έρωτι πτερουμένοις’» (Ευλογ. Κουρίλα, Ιστορία Ασκητισμού, σελ.

45-46).

5. Ο Ακάκιος εις το Σπήλαιόν του

Εις αυτήν την «κεκρυμμένην και απόκεντρον γωνίαν» μετακινήθηκε ο Ακάκιος και ανεζήτησε την κατοικίαν του εις ένα μικρόν Σπήλαιον, το οποίον μέχρι σήμερα φέρει το όνομά του. Εις το μέρος αυτό απεφάσισε να στήση την Καλύβην του και να κλείση εκεί τον κύκλον της ασκητικής του ζωής, ταλαιπωρών και κατατήκων την σάρκα, εν πείνη και δίψη, εν κόποις και μόχθοις, εν ψύχει και γυμνότητι και μυρίαις άλλαις κακοπαθείαις.

Το Σπήλαιον, που είχε μεταβληθή εις κέντρον πνευματικής ακτινοβολίας, δεσπόζει σε όλη τη Σκήτη και κατέχει θέσιν εξαιρετική, από την οποία ατενίζει κανείς την αγέρωχη και υπερήφανη κορυφή του Άθωνος, αλλά και την αστραφτερή και απέραντη θάλασσα του Αιγαίου. Η είσοδός του είναι στενή. Έχει μήκος πέντε μέτρων και το εσωτερικόν του είναι πιο ευρύχωρο, με διαστάσεις 2Χ3 μέτρα. Διατηρείται ακόμη εκεί το κρεβάτι του Αγίου, το οποίον αποτελείται από κορμούς μικρών δένδρων και σώζεται το εργαστήρι του. Διακόσια και πλέον χρόνια διατηρήθηκε ως κειμήλιον η λευκή κάπα του (λιάρα). Την είχε φέρει από το πατρικό του σπίτι και αυτή ήταν το μοναδικό στρώμα και σκέπασμα σε όλη τη ζωή του.

Έξω από τον ναΐσκον του Μονυδρίου του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου εις τα Καυσοκαλύβια σώζεται ακόμη η λιθόκτιστη κέλλα (κελλίον), την οποίαν ιδιοχείρως ο Άγιος έκτισε, προς μικράν ανάπαυσιν των πολυπληθών επισκεπτών του, ενώ ο ίδιος εκάθητο πάντοτε εις το σπήλαιον.

Σύμφωνα με την παράδοσιν εις το Σπήλαιον αυτό είχε κατοικήσει πολύ παλαιότερα ο άγιος Μάξιμος ο Καυσοκαλύβης. Δια τον λόγον αυτόν η Σκήτη που συγκροτήθηκε έπειτα από αρκετά χρόνια στην περιοχή αυτή, ωνομάσθηκε «Σκήτη των Καυσοκαλυβίων» και αργότερα «Καυσοκαλύβια». Σχετικά με την ονομασία της Σκήτης, οι βιογράφοι του οσίου Μαξίμου δεν κάμνουν λόγον. Το αναφέρει όμως ο ιερομόναχος Ιωνάς στη βιογραφία του Ακακίου, βασιζόμενος στην παράδοσιν, που τόσο ζωηρά διατηρήθηκε επί επτακόσια χρόνια περίπου.

Για ένα μικρό χρονικό διάστημα ο Ακάκιος ασκήτευσε μόνος του εις το Σπήλαιον, με την ελπίδα πάντοτε εις τον Θεόν και με μοναδική συντροφιά έναν ευχάριστον φτερωτόν «άγγελον παρήγορον», δια τον οποίον ο ίδιος έλεγε ότι εφαίνετο το πρωί ένα ωραιότατον πουλάκι, ωσάν τρυγώνι και καθήμενον επάνω εις το δένδρον «το άριον» εμπρός εις το σπήλαιον, εκελάδει μίαν θαυμαστήν μελωδίαν, οπού ακούοντάς το, έφευγε κάθε λύπη από αυτόν και εγέμιζεν η καρδία του από πνευματικήν χαράν και ευφροσύνην.

Ποτέ του δεν είδε ένα τόσο χαριτωμένο πτηνόν και ποτέ δεν άκουσε τόσο μελωδικό κελάηδημα. Ήταν αληθινή χαρά και θεία επίσκεψις δια τον Όσιον. Έφυγε όμως το πουλί οριστικά, όταν άρχισαν να συγκεντρώνωνται γύρω από το σπήλαιον και άλλοι μοναχοί.

Η περιοχή ήταν άνυδρος και για να αντιμετωπίση ο Όσιος την έλλειψιν του νερού, είχε μια στάμνα και τη γέμιζε με νερό της βροχής τον χειμώνα, το δε καλοκαίρι ο άγιος Θεός παρηγορώντας τον πιστόν δούλον του, οπόταν ήθελε σωθή η στάμνα του νερού, ερχόταν ένα μικρό σύννεφον επάνω από το σπήλαιον και έβρεχεν έως οπού εγέμιζεν η στάμνα και πάλιν έφευγε το σύννεφον.

Μοναδική του ενδυμασία ήτο ένα παλαιόν ράσον. Αυτό φορούσε πάντοτε, σε όλες τις εποχές και σε όλες τις περιστάσεις. Ακόμη και όταν δεχόταν επισκέψεις, αν και ο ίδιος απέφευγε τις πολλές συναναστροφές, διότι τον ενοχλούσε αρκετά ο έπαινος των ανθρώπων. Όταν προσευχόταν τον παρακολουθούσε συχνά ο μαθητής του Ιωνάς, ο οποίος από σεβασμό παρέμενε έξω από το Σπήλαιον. Κατά τη διάρκεια της προσευχής δεν ακουγόταν από το στόμα του Αγίου ούτε ο παραμικρός ψίθυρος. Μονάχα αναστεναγμούς ήκουε ο Ιωνάς να εξέρχωνται από τα βάθη της καρδιάς του και μια θαυμάσια γλυκύτατη και μελωδική φωνή.

Εξάλλου, ο ευλαβέστατος και αξιόπιστος πνευματικός Σίλβεστρος εβεβαίωνε, τόσον αυτός, όσον και άλλοι ασκηταί από τις πλησιέστερες Καλύβες, ότι είδαν πολλές φορές τον Όσιον κατά την ώραν της προσευχής και μάλιστα όταν έλεγε «Κύριε Ιησού Χριστέ, ελέησόν με τον αμαρτωλόν», να εξέρχεται «φλόγα πυρός» εκ του στόματος αυτού. Και προσευχόμενος έστεκεν ως στύλος ακλόνητος και καθήμενος όλος εκστατικός εφαίνετο έχων άνω τον νουν και του γηΐνου τούτου σαρκίου ουδ ὅλως αισθόμενος, αλλ ἔχων πάντοτε την καρδίαν του εις τας θείας αναβάσεις και εις την μελέτην των μελλόντων, όλος εγίνετο θεοειδής τω πνεύματι και εις τους ανθρώπους χαριέστατος.

Αντιπαθούσε πολύ τον ύπνον και συμβουλεύοντας τους μοναχούς έλεγε· «Ούτε ενδύματα, ούτε στρώματα, ούτε τροφή, ούτε πλούτος αυξάνουν και τρέφουν τα

πάθη τόσον, όσον ο ύπνος... Τίποτε δεν ημπορεί να τα καταδαμάση τόσον, όσον η αγρυπνία. Ο μοναχός περισσότερον από όλας τας άλλας αρετάς πρέπει να μεταχειρίζεται αυτάς τας δύο, δια να νικήση την σάρκα· την αγρυπνίαν και την νηστείαν».

Έλεγε επίσης, ότι και αν ακόμη κανείς ταλαιπωρείται, πάσχει και υποφέρει από όλες τις κακουχίες, ενώ έχει εξασφαλισμένον τον ύπνο και το φαγητό, τότε όλα τα ξεπερνά. Αντίθετα, με την αγρυπνία και τη νηστεία υπερνικά όλα τα πάθη και δεν παρασύρεται από αυτά.

Ο ίδιος ποτέ δεν κατεκλίνετο, αλλά στηριζόμενος στο βράχο του Σπηλαίου, η ακουμπώντας στο χέρι του, η σε κάποιο άλλο αντικείμενο, εκεί προς τα εξημερώματα εκοιμάτο λίγη ώρα, τόσο ώστε να μην σκοτίζεται το λογικό του από την πολλή αγρυπνία.

Αν και έπασχε από σοβαρόν κάταγμα και εντεροκήλην, εν τούτοις η προθυμία της ψυχής και η Χάρις του Θεού του έδιδαν δύναμιν και αντοχή ως τα βαθειά του γηρατειά. Και όταν ερωτήθηκε πόσο πρέπει να κοιμάται ο μοναχός απήντησε· «Δια τον αληθινόν μοναχόν μισή ώρα είναι αρκετή».

Πολλοί μοναχοί που παρακολουθούσαν την υπεράνθρωπη προσπάθειά του, τους υπερβολικούς αγώνες και την αυστηροτάτην άσκησιν ανησυχούσαν, και τον εσυμβούλευαν καθένας κατά την γνώμην του. Όμως, αυτός ηκολούθει τον σκοπόν του· και εκείνους με την καλήν του ταπείνωσιν τους ανέπαυεν και τους αγώνας του δεν άφηνεν, αλλ ὡς άσαρκος εσπούδαζε καθ ἡμέραν να αυξάνη και να προκόπτη εις τους κατά Θεόν αγώνας, ενώ οι μισόκαλοι και πονηροί δαίμονες, δεν έπαυαν συχνά να τον πειράζουν, πολεμούντες με διαφόρους τρόπους φανερά και κρυφίως, πάσχοντες να τον πλανέψουν από την ίσιαν και ευαγγελικήν στράταν και με πολλούς τρόπους τον έθλιβον και εστενοχώρουν... Αλλ αὐτὸς γνωρίζοντας τας σατανικάς τέχνας των, εσηκώνετο εις την προσευχήν και με αυτό το θαυμάσιον άρμα διέλυε τας τέχνας και επιβουλάς των, ωσάν το ύφασμα της αράχνης.

Όταν κάποτε αναγκάσθηκε να απομακρυνθή από το Σπήλαιον, επιστρέφοντας αντίκρυσε μπροστά στην είσοδο πλήθος ανθρώπων που έμοιαζαν με βρωμερούς και ακάθαρτους γύφτους. Όλοι τους, άνδρες, γυναίκες και παιδιά, εργάζονταν φτιάχνοντας χαλκώματα, κόσκινα και άλλα παρόμοια, ενώ συγχρόνως θορυβούσαν αλαλάζοντες με κραυγές αλλόκοτες και ενοχλητικές. Ο Ακάκιος αντιλήφθηκε αμέσως την πονηρία των δαιμόνων και με το βλέμμα της ψυχής του προς τον ουρανόν, προσευχήθηκε λέγοντας· «Κύριε Ιησού Χριστέ, ο λυτρωτής και Θεός μου, λύτρωσέ με από τας πανουργίας των δαιμόνων, πρεσβείαις της Παναχράντου Σου Μητρός. Αμήν». Και κάνοντας το σημείον του Σταυρού, διαλύθηκε αμέσως όλος εκείνος ο συρφετός και έγινε άφαντος ωσάν καπνός.

Σε μια περίοδο βαρυχειμωνιάς έπεσε πολύ χιόνι και ο Όσιος εκρύωνε πάρα πολύ. Δια τούτο άναψε φωτιά να ζεσταθή, μα δεν εζεσταίνετο, αλλ ὅσον επήγαινε σιμά εις την φωτιάν, τόσον περισσότερον εκρύωνε. Τότε εκατάλαβε ότι δεν είναι η τόση πολλή ψύχρα φυσική, αλλά σατανική ενέργεια και καταπατήσας απέσβεσε τη φωτιά και καθώς ήταν γυμνός, εβγήκεν έξω και έπεσε επάνω εις το χιόνι και παρευθύς του εφάνη πως ήλθε μία θαυμαστή δύναμις επάνω του και θεία ενέργεια, ήτις εδίωξε την πολλήν ψύχραν εκείνην και τόσον τον εζέσταινε, οπού του εφαίνετο ότι εκάθητο μέσα εις λουτρόν και όχι επάνω εις το χιόνι.

6. Αρετές και χαρίσματα

Η φήμη των αρετών του Ακακίου και της αγγελικής του πολιτείας δεν εβράδυνε να διαδοθή και έξω από τα όρια της Αθωνικής χερσονήσου και το όνομά του να γίνη γνωστόν παντού εις την υποδουλωμένην πατρίδα, απ ὅπου άνθρωποι πάσης τάξεως και ηλικίας, αρχιερείς, ιερείς, άρχοντες και πτωχοί, νέοι και γέροντες, μοναχοί και κοσμικοί, από κάστρα και χώρας κατέφθαναν εις το Σπήλαιον δια να ακούσουν και να θαυμάσουν τον ταπεινόν ερημίτην, να συνομιλήσουν μαζί του και να λάβουν την ευχήν και την ευλογίαν του.

Βιβλική μορφή ο Ακάκιος, επιβλητική, με πνεύμα ειρηνοποιόν, ακτινοβολούσε από ιλαρότητα και καλωσύνη και ενέπνεε σεβασμόν απόλυτον και εμπιστοσύνην απεριόριστον. Ήταν θείος και θεοειδής τω πνεύματι και τοις έξωθεν χαριέστατος. Ενέπνεε τόση εμπιστοσύνη, ώστε αν ποτέ κανείς έπασχε από κάποιο νόσημα ψυχικόν, από σκοτισμόν των λογισμών του, μόλις αντίκρυζε το χαριτωμένον πρόσωπόν του, ειρήνευαν οι λογισμοί του. Πολλοί ακόμη του εμπιστεύονταν και τα προβλήματά τους και εκείνος τους άκουε με προσοχή και κατανόησιν και ως άριστος ψυχολόγος, έδιδε στον καθένα, με πατρική στοργή και περισσή αγάπη, την πρέπουσα απάντησιν και την καλύτερη λύσιν.

Χάρις στην επίμονη ατομική του προσπάθεια είχε κατορθώσει να αποθησαυρίση πλούτον γνώσεων, χωρίς ποτέ να φοιτήση εις το σχολείον. Θαύμα μέγα και αξιοδιήγητον δια τον Όσιον, αφού ήταν εις θέσιν να αναγιγνώσκη και να κατανοή όχι μόνον την Αγίαν Γραφήν, αλλά και τα πλέον δυσνόητα βιβλία. Δεν του διέφευγε ρητόν της Θείας Γραφής και είχε την ικανότητα να απαντά εύστοχα και με θαυμαστήν ευχέρειαν σε ερωτήσεις και ζητήματα που του έθεταν απλοί άνθρωποι, αλλά και σπουδαίοι επιστήμονες.

Αλλά και με προορατικόν χάρισμα αξιώθηκε ο Όσιος, όπως βεβαιώνουν οι υποτακτικοί του και όπως είχαν την ευκαιρία να διαπιστώσουν όσοι τον εγνώρισαν. Προέλεγε εις πολλούς όσα επρόκειτο να τους συμβούν εις το μέλλον και διέκρινε καθαρά την ψυχικήν κατάστασιν του καθενός. Δηλαδή, έβλεπε εις τον καθένα πως είχε εις την ψυχήν του, είτε εν αμαρτίαις είτε εις καλά έργα ευρίσκετο.

Και αν κανείς στις προσωπικές και ιδιαίτερες συζητήσεις με τον όσιον Ακάκιον συνέβαινε να αποκρύψη κάποιαν σκέψιν η μυστικόν, από άγνοιαν η και από απροσεξίαν, τότε εκείνος με διακριτικότητα και προσοχήν το εφανέρωνε, όχι μόνον προς το συμφέρον του συνομιλητού του και προς κατάπληξιν όλων των παρευρισκομένων, αλλά «και προς δόξαν Θεού του τοιαύτην χάριν τοις θεράπουσιν αυτού διδόντος» (Ευλ. Κουρίλα, Ιστορ. Ασκητισμού, σελ. 76).

Και τι να πολυλογώ διηγούμενος ένα προς ένα τα του Αγίου Πατρός ημών, από τον οποίον δεν έλειπεν καμμία αρετή, αλλά όλας τας είχεν σώας, όλας ακατηγορήτους, οπού εάν κανείς από κακίαν βιαζόμενος, ήθελε να εύρη τίποτε, δια να τον κατηγορήση, δεν ημπορούσε να εύρη τίποτε το παραμικρόν πιάσιμον. Προ πάντων δε είχεν την ταπεινοφροσύνην τόσον, ώστε δεν υπέμενε, όχι να κάμη έργον τι η λόγον να ειπή, αλλά ούτε να ακούση πράξιν η λόγον υπερήφανον.

Είχε φθάσει στα βαθειά γεράματα και επειδή οι Πατέρες δεν ήθελαν να τον κουράζουν, εζήτησαν από τον Προηγούμενον της Λαύρας Νεόφυτον, να διορίση και δεύτερον Προεστώτα ως βοηθόν του Ακακίου εις την Σκήτην. Ο Νεόφυτος όμως ο οποίος έτρεφε μεγάλον σεβασμόν εις τον Όσιον τους απήντησε· «Μόνον τον Γέροντα θέλω να έχετε». Οι αδελφοί όμως επέμεναν και δεύτερη και τρίτη φορά. Μάλιστα σε μια γιορτή που συγκεντρώθηκαν όλοι οι Πατέρες εις το Κυριακόν δια να εκκλησιασθούν, όπως συνήθιζαν (ήταν εκεί και ο Ακάκιος), μετά τη Λειτουργία έθεσαν και πάλιν το θέμα του διορισμού ενώπιον του Προηγουμένου, δια να μην αναγκάζωνται και ενοχλούν τον Γέροντα για ζητήματα δευτερεύοντα και ασήμαντα. Τότε ο Προηγούμενος σηκώθηκε από την θέσιν του και λαβών μίαν ράβδον έδωκεν αυτήν εις χείρας του Γέροντος και είπεν· «Λάβε, Γέρον, ταύτην την ράβδον και να είσαι ηγούμενος και προεστώς εις όλους τους αδελφούς εδώ, μέχρι

τελευταίας αναπνοής».

Εκείνος ασπάσθηκε το χέρι του Προηγουμένου και έλαβε την ράβδον, δείχνοντας έτσι την πρέπουσα υπακοήν. Όμως, τι περίεργον! Από την ημέρα εκείνη και μετά, ουδέποτε έπιασε ράβδον στα χέρια του, αν και τη χρησιμοποιούσε ως τότε στο βάδισμά του, λόγω των γηρατειών. Και το έκαμε αυτό, διότι ήθελε να καταπατήση τον δαίμονα της υψηλοφροσύνης και να αποφύγη κάθε σκέψιν εγωϊστική.

7. Ιδρυτής της Σκήτης των Καυσοκαλυβίων

Ο Ακάκιος υπήρξε η ενσάρκωσις του ασκητού στην πιο ιδανική μορφή. Μοναδικός εις την άσκησιν και τον ουράνιον βίον είχε απονεκρώσει κάθε σαρκικόν φρόνημα και μετέβαλε την καρδίαν του «εις δοχείον της θείας χάριτος».

Με τις σπάνιες αρετές του ανεδείχθη κατά τον υμνωδόν «κορυφαίος των ασκητών και Θεοφόρων Πατέρων το καύχημα».

Εξαϋλωμένη μορφή, με πλουσίαν την θείαν χάριν και δωρεάν είχε προσελκύσει εις το ερημικόν του καταφύγιον, εις το Σπήλαιον της αρετής και της αγιότητος, όλους τους Πατέρας από τα ασκητήρια της «Μεταμορφώσεως» και από άλλες απομεμακρυσμένες περιοχές. Έσπευδαν όλοι πλησίον του, να τον γνωρίσουν και να στηριχθούν στους πνευματικούς των αγώνες. Συγκεντρώνονταν και κατοικούσαν άλλοι στα γύρω Σπήλαια και άλλοι στις Καλύβες που έκτιζαν μόνοι τους.

Τότε ο Όσιος αναγκάσθηκε να κτίση με τα ίδια του τα χέρια μικρή Καλύβη για τον εαυτόν του (Καλύβη που σώζεται μέχρι σήμερα) και μία άλλη για τον υποτακτικόν του. Έλειπαν όμως τα χρήματα, για να επεκταθούν οι εργασίες.

Την εποχή εκείνη είχε επισκεφθή τη Σκήτη «ο ονομαστός της Μεγίστης Λαύρας Προηγούμενος, ο κυρ Νεόφυτος ο Χίος», ένας από τους θαυμαστάς του Ακακίου. Εκτιμούσε πολύ τον Όσιον και πήγε να ησυχάση πλησίον του. Κατά το χρονικόν αυτό διάστημα διέθεσε αρκετά χρήματα για την ανέγερσιν κτηρίων εις την Σκήτην. Συγκεκριμένα έκτισε, το Κυριακόν της Σκήτης, τον Ξενώνα, το Κοιμητήριον και την ιδικήν του Καλύβην όπου έμεινε ως το τέλος της ζωής του.

Το Κυριακόν αυτό δεν πρέπει να είναι το σημερινόν της Σκήτης των Καυσοκαλυβίων, διότι την εποχή που οι Καλύβες ήταν ελάχιστες, δεν ήταν δυνατόν να κτίσθηκε ένας τόσος μεγαλοπρεπής Ναός. Το πρώτον Κυριακόν πρέπει να ήταν κάποια Καλύβη και σύμφωνα με την παράδοσιν «Το Γενέσιον της Θεοτόκου». Ο Ναός αυτός ευρίσκεται απέναντι από το σημερινόν Κυριακόν, επάνω από το δρόμο και προς τη ρίζα του βράχου. Σχετική σημείωσις σώζεται εις την Καλύβην του Ακακίου.

Ο Νεόφυτος ήταν τόσο ταπεινός, ώστε δεν επέτρεψε να γραφή κάπου το όνομά

του. Οι Πατέρες όμως, για να τιμήσουν την μνήμην του, έγραψαν επί της κάρας του την εξής επιγραφήν· «1739 Δεκεμβρίου 26 εκοιμήθη εν Κυρίω ο μακαρίτης Προηγούμενος κυρ Νεόφυτος, ο εκ της νήσου Χίου, ος και εχρημάτισεν σκευοφύλαξ εις Μεγίστην Λαύραν και ανεπαύθη εις το Κυριακόν, όπου αυτός με κόπον και μόχθον ανήγειρεν. Αιωνία αυτού η μνήμη».

Πότε ακριβώς έγινε η πρώτη σύστασις της Σκήτης δεν αναφέρει ο Ιωνάς. Δύο χρονολογίες όμως προσδιορίζουν τα όρια μέσα στα οποία τοποθετείται ο χρόνος ιδρύσεως αυτής· α) «...ότι αύτη η Σκήτη ερημώθη ποτέ και πάλιν κατωκίσθη και κατ ὀλίγον εμεγαλύνθη από τον θαυμάσιον εκείνον οικήτορα τον ιερόν Ακάκιον, όστις ησύχαζεν αυτού τώρα εις τους δυστυχείς καιρούς μας, εν έτει αψε΄ (1705) περίπου είκοσι (20) έτη...» (Ευλ. Κουρίλα, Ιστορία του Ασκητισμού, τομ. Α΄, σελ. 77), και β) «Τοιαύτη η πρώτη σύστασις της Σκήτης, ήτις πάντως περί το 1720 υπήρχεν, ως εξάγεται εκ του μαρτυρίου του Νικοδήμου και Παχωμίου».

Ακόμη εις το Ψαλτήριον του Κυριακού της Σκήτης υπάρχει η εξής σημείωσις· «1720 μηνί Απριλίου 8. Το παρόν Ψαλτήριον αφιερώθη εις την Αγίαν Τριάδα του Καυσοκαλύβη εις μνημόσυνον των γονέων μου και αδελφών».

Με τα πρώτα αυτά οικήματα και με τις Καλύβες που έκτισαν και άλλοι, οι οποίοι εμιμήθησαν τον Προηγούμενον της Μεγίστης Λαύρας, έγινε Σκήτη ικανών Πατέρων, ήτις μένει τη πρεσβεία του Οσίου Πατρός ημών Ακακίου, καθ ἑκάστην αυξάνουσα και πληθύνουσα.

Η περαιτέρω εξέλιξις της Σκήτης εμφανίζει κατά διάφορα χρονικά διαστήματα την ακόλουθη εικόνα·

Το 1772, στη Σκήτη των Καυσοκαλυβίων υπήρχαν 30 Καλύβες και πλέον, εκ των οποίων οι 9 είχαν και τους μικρούς Ναούς των. Το 1780, εις το σύνολον των Καλυβών πρέπει να υπολογισθούν μόνον 12 Καλύβες με τους Ναούς των. Πριν από το 1878, στα Καυσοκαλύβια ασκήτευαν πάρα πολλοί Ρώσσοι μοναχοί, ώστε λίγο έλειψε να γίνη η Σκήτη Ρωσσική. Με την κήρυξιν όμως του Ρωσσοτουρκικού πολέμου έφυγαν όλοι οι Ρώσσοι διότι φοβήθηκαν μήπως κακοποιηθούν από τους Οθωμανούς και έτσι οι Καλύβες περιήλθαν και πάλι στα χέρια των Ελλήνων μοναχών. Το 1930 οι Καλύβες ήταν περισσότερες από 40 και με τα λίγα ησυχαστήρια συγκροτούσαν έναν ολόκληρον ασκητικόν συνοικισμόν. Το 1957 η Σκήτη αριθμεί 70 μοναχούς με 38 Καλύβες συνολικά.

Λεπτομερέστερη όμως εικόνα της Σκήτης με τις δύο πλαγιές της, την ανατολική και τη δυτική, όπως τις διαχωρίζει ο χείμαρρος που κατέρχεται από τον Άθωνα, σχηματίζουμε από την ακόλουθον περιγραφήν του έτους 1964· «Επί της ανατολικής πλαγιάς και εκ των κάτω προς τα άνω -γράφει ο Καυσοκαλυβίτης

ιερομόναχος μακαριστός Αντώνιος Μουστάκας- κείνται οι Καλύβες·

1) Των Αγίων Τριών Ιεραρχών. 2) Της Θείας Μεταμορφώσεως του Χριστού. 3) Του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου. 4) Της Κοιμήσεως της Θεοτόκου. 5) Των Αγίων Αποστόλων. 6) Του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου. 7) Των Εισοδίων της Θεοτόκου. 8) Των Αγίων Αρχαγγέλων. 9) Του Οσίου Συμεών του Νέου Θεολόγου. 10) Του Αγίου Παντελεήμονος. 11) Του Οσίου Ιωάσαφ. 12) Του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου. 13) Του Γενεθλίου της Θεοτόκου. 14) Της Αγίας Σκέπης της Θεοτόκου. 15) Των Οσίων Αγιορειτών Πατέρων. 16) Της Κοιμήσεως της Θεοτόκου (Οσίου Ακακίου). 17) Του Ακαθίστου Ύμνου της Θεοτόκου. 18) Του Οσίου Μαξίμου του Καυσοκαλύβη. 19) Του Αγίου Χαραλάμπους. 20) Της Γεννήσεως της Θεοτόκου. 21) Της Ζωοδόχου Πηγής· και τρεις Καλύβες άνευ Ναών.

Επί δε της δυτικής πλαγιάς (πάλιν εκ των κάτω προς τα άνω) κείνται οι Καλύβες·

1) Των Αγίων Πάντων. 2) Των Αγίων Αρχαγγέλων. 3) Του Αγίου Γεωργίου. 4) Του Οσίου Παχωμίου του Μεγάλου. 5) Του Αγίου Μεθοδίου, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. 6) Του Αγίου Δημητρίου. 7) Του Αγίου Ευσταθίου. 8) Του Τιμίου Σταυρού. 9) Της Αγίας Άννης. 10) Της Υπαπαντής του Χριστού. 11) Του Αγίου Γεωργίου. 12) Των Αγίων Νεομαρτύρων. 13) Του Τιμίου Προδρόμου· και δύο Καλύβες άνευ Ναών. Εκατέρωθεν της Σκήτης περί την μίαν ώραν περίπου κείνται τα Ησυχαστήρια των Οσίων Νήφωνος του Καυσοκαλυβίτου και Νείλου του Μυροβλύτου· άνωθεν αυτής το Ησυχαστήριον του Οσίου Αθανασίου του Αθωνίτου· και εν τη Νησίδι η Εκκλησία του Αγίου Χριστοφόρου» (Αντωνίου Μουστάκα· «Η εν τω Αγιωνύμω Όρει του Άθω Ιερά Σκήτη της Αγίας Τριάδος των Καυσοκαλυβίων», Άγιον Όρος 1964, σελ. 17-18).

Σήμερα στα Καυσοκαλύβια ασκούνται 35 μοναχοί και υπάρχουν 25 Καλύβες (σπίτια), 25 Εκκλησίες και 4-5 κενές Καλύβες (χωρίς μοναχούς).

Ανέκαθεν η περιοχή των Καυσοκαλυβίων προσείλκυεν πλήθος επισκεπτών, μεταξύ των οποίων και πολλούς λογίους και θαυμαστάς της Σκήτης. Ιδού τι εσημείωσε μεταξύ άλλων κατά το πρόσφατον παρελθόν επισκέπτης της Σκήτης, εγκωμιάζων αυτήν· «Εν τω κόσμω, και έξω του κόσμου· εν τω Άθω, και υπό τον Άθω, εις τους τραχείς αυτού πόδας, τους οποίους η μαινομένη θάλασσα απορραπίζει αφρίζουσα, υψούται της ησυχίας ακρόπολις, ένθα το μέγα πάνθεον των αζύγων, η Ιερά των Καυσοκαλυβίων Σκήτη. Ερημική, βασίλισσα, εν τη πέτρα της υπομονής τους πόδας απαρασαλεύτως στήσασα, και το στέμμα αυτής δια ιερών λίθων, των κύκλω αυτής Καλυβών, περιηνθισμένον επιδεικνύουσα, βασιλεύει της ερήμου μακράν των οφθαλμών, ζώσα αγνοουμένη, ξένη εν τη ζωή, θαυμαστή εν τη ταπεινώσει, πλατυνομένη εν ταις θεωρίαις, στενουμένη εν τω ασκητισμώ. Επί της πέτρας καθημένη, και τους πύργους της ψυχής αυτής επί της πέτρας της πίστεως

εδράσασα, ανυψούται τοις πτεροίς της σωφροσύνης, κοιμήσασα τα πάθη και την ψυχικήν λαμπάδα συντηρούσα ανύστακτον· τα περικύκλω αυτής θάλασσα και φάραγγες και κρημνοί και βράχοι. Βράχοι αιώνιοι βωβοί και γαλήνιοι... Καλύβαι τεσσαράκοντα κυκλούσι την Σκήτην ως στέφανος χρυσούς διάλιθος, άλλην άλλαι εκπέμπουσαι αστραπήν φωτός καταστράπτοντος την έρημον... Και ιδού σήμερον εκ της ερημικής ταύτης εσχατιάς του Αγίου Όρους, εκ των αποκρήμνων χαραδρών και σπηλαίων αναπηδά πηγή ζωής αθανάτου νάματος, την δίψαν καταστέλλουσα» (Αντ. Μουστάκα, όπως ανωτ. σελ. 24).

8. Το μεγάλο θαύμα του Οσίου εις τα Καυσοκαλύβια

Ομαλή και απρόσκοπτη θα ήταν η ανάπτυξις και η πρόοδος της Σκήτης, αν από τις πρώτες ημέρες οι μοναχοί δεν αντιμετώπιζαν σοβαρά προβλήματα από την έλλειψιν του νερού. Το ζήτημα της λειψυδρίας απασχολούσε σοβαρά τον Όσιον και όλους τους Πατέρας, οι οποίοι ήταν υποχρεωμένοι να υδρεύωνται από δεξαμενές, μέσα στις οποίες συγκέντρωναν το νερό της βροχής. Τέτοιες δεξαμενές σώζονται μέχρι σήμερα στις περισσότερες Καλύβες. Από την λειψυδρίαν πολλοί ασκηταί αναγκάσθηκαν να φύγουν εις άλλα μέρη.

Την εποχή εκείνη έτυχε να επισκεφθή τη Σκήτη για να ησυχάση, ένας τεχνίτης (κτίστης και υδραυλικός) από τα Ιεροσόλυμα, ο οποίος ωνομάζετο Τιμόθεος. Ο Ακάκιος τον υποδέχθηκε ως πραγματικόν απεσταλμένον του Θεού και με την ευκαιρίαν αυτήν απηύθυνε θερμήν προσευχήν προς τον Θεόν για τη συγκεκριμένη αυτή ανάγκη. Αμέσως θεία οπτασία αποκαλύπτει εις τον Όσιον ωρισμένην τοποθεσίαν, εις την οποίαν έπρεπε να αναζητήση νερό. Χωρίς καθυστέρησιν κατευθύνεται προς το μέρος εκείνο συνοδευόμενος από τον ειδικόν και έμπειρον τεχνίτην. Εκεί επικαλείται και πάλιν το πανύμνητον όνομα της Αγίας Τριάδος και απευθυνόμενος εις τον συνοδόν του είπε· Τιμόθεε, εδώ σκάψον και θέλεις εύρει νερόν, τη του Θεού βοηθεία και χάριτι.

Ο Τιμόθεος έκπληκτος πρέπει να άκουσε την προσταγήν, διότι το έδαφος μπροστά του δεν ήταν παρά ένας μεγάλος σωρός από πέτρες και ως ειδικός, δικαιολογημένα θα είχε τις αντιρρήσεις του. Η εντολή όμως του Ακακίου δεν άφηνε περιθώρια για συζήτησιν και καθυστέρησιν. Υπάκουσε λοιπόν και άρχισε να σκάπτη συστηματικά, ανοίγοντας κτιστόν μικρόν λάκκον (λαγούμι). Αλλά φθόνω και επηρεία του διαβόλου έπεσε το λαγούμι, και κτίσας ο Τιμόθεος τρεις και τέσσερεις φορές το λαγούμι, μόλις με τας ευχάς του αγίου Γέροντος εστερέωσε· διότι είδε νοερώς ο Όσιος τον δαίμονα, οπού έκαμνεν εμπόδια και τέχνας, δια να δυσκολεύση το νερόν· και πηγαίνει εκεί το ταχύ και ευρήκε τον Τιμόθεον και όλους τους συνεργάτας του, και ήταν κατακείμενοι εις την γην, ωσάν παράλυτοι, και να κινηθούν δεν ημπορούσαν. Κάμνει προσευχήν ο Όσιος προς τον Θεόν, και με το

σημείον του Σταυρού εδίωξε τον πειράζοντα.

Το έργον ετελείωσε. Και ιδού το θαύμα! Ύδωρ διειδέστατον, υγιέστατον και ψυχρότατον αναβλύζει από τρεις πηγάς... οπού μέσα εις το Όρος δεν ευρίσκεται καλύτερον...».

Το νερό ήταν τόσο, ώστε να επαρκή για τις ανάγκες όλων των Καλυβών, αλλά και να εξασφαλίζη μέχρι σήμερα τη λειτουργία νερομύλου που τόσο απαραίτητος είναι στη Σκήτη.

Αργότερα έγινε βαθειά εκσκαφή μέσα στο βουνό, κατασκευάσθηκε υδραγωγείον και μεταφέρθηκε το νερό ως το μύλο, απ' όπου διανεμήθηκε άφθονο σε όλες τις Καλύβες. Για όλες αυτές τις εργασίες είχαν διαθέσει αργότερα χρήματα ο Προηγούμενος και πρώην Μητροπολίτης Άρτης Νεόφυτος, ο πρώην Μητροπολίτης Λήμνου Ιωαννίκιος, πολλοί ευλαβείς αδελφοί και προ παντός ο Προηγούμενος της Λαύρας Νεόφυτος. Η «τριγωνική» αυτή πηγή με το άφθονο νερό, η οποία υπήρξε το κυριώτερο στήριγμα της Σκήτης, διατηρείται μέχρι σήμερα σε βαθειά λιθόκτιστη σήραγγα με την προσωνυμία «Αγίασμα του Αγίου Ακακίου».

Αργότερα όταν κτίσθηκε το Κυριακόν της σημερινής Σκήτης, οι Πατέρες από ευγνωμοσύνην προς τον Πανάγαθον Θεόν για το θαύμα της ανευρέσεως του νερού, για την πλούσια αυτή δωρεά, αφιέρωσαν τον Ναόν εις το όνομα της Αγίας και Ζωοποιού Τριάδος.

Η αγιορείτικη παράδοσις αναφέρει ότι το νερό που αρχικά ανέβλυσε από τις τρεις πηγές, ήταν πολύ περισσότερο από ο,τι περιγράφεται. Τόσο πολύ μάλιστα, ώστε η Παναγία περιώρισε την ποσότητα του νερού, για να μην παρασυρθούν οι Πατέρες στην εκμετάλλευσιν του αναπάντεχου αυτού πλούτου, με την άρδευσιν και καλλιέργειαν της άγονης μέχρι τότε γης, και παραμελήσουν τα πνευματικά τους καθήκοντα.

9. Άλλα θαύματα του οσίου Ακακίου

α) Προλαμβάνονται διαμάχες

Μεταξύ των Ησυχαστών του 14ου αιώνος που έζησαν ασκητικά στην περιοχή των Καυσοκαλυβίων, ήταν και ο όσιος Νείλος ο Μυροβλύτης από τον Άγιον Πέτρον της Κυνουρίας. Οι Πατέρες της Σκήτης λέγουν ότι το μύρον που έβγαινε από τον τάφο του οσίου Νείλου, έφθανε ως τη θάλασσα, που απέχει διακόσια και πλέον μέτρα από το Σπήλαιόν του. Στο μέρος εκείνο έφταναν οι καραβοκύρηδες με τα καΐκια τους, έπαιρναν το μύρον και το πωλούσαν στους χριστιανούς, οι οποίοι πολλές φορές μάλωναν και δέρνονταν άσχημα για το ποιός θα πάρη περισσότερο.

Επειδή οι φιλονικίες κατέληγαν και σε εγκλήματα, ο όσιος Ακάκιος ξεκίνησε από

τη Σκήτη και πήγε στο Σπήλαιο του οσίου Νείλου, όπου ήταν και ο τάφος του. Αφού γονάτισε και προσκύνησε με πόνο στην καρδιά είπε•

«Όσιε Πάτερ και εν Χριστώ αδελφέ Νείλε, εσύ όλη σου τη ζωή την πέρασες με ασκητικούς αγώνες και πόνους, που εσύ και ο Θεός μόνον γνωρίζει• πέρασες στερήσεις και κακουχίες• δεν αγάπησες ποτέ τη δόξα των ανθρώπων• αγαπούσες την ησυχία• ήσουν ταπεινός και ειρηνικός• και τώρα με το άγιον μύρον, που σου χάρισε ο Θεός, δεν βλέπεις πόσες φιλονικίες, σκάνδαλα και φονικά ακόμη γίνονται στους ανθρώπους; Σε παρακαλώ, Όσιε αδελφέ, παρακάλεσε τον Θεόν να σταματήση η δωρεά αυτή, για να παύσουν τα σκάνδαλα».

Από την ώρα εκείνη σταμάτησε η ροή του μύρου, αλλά τα ίχνη της ροής του από τα βράχια ως τη θάλασσα, διακρίνονται μέχρι σήμερα (Από το βιβλίον «Γεροντικόν του Αγίου Όρους», Μοναχού Ανδρέου – Χαραλάμπους Θεοφιλοπούλου, σελ. 167, έκδοσις Β΄ 1980).

β) Νεαρός θεραπεύεται από την κεφαλαλγίαν

Ο όσιος Ακάκιος χρησιμοποιούσε εις το Σπήλαιόν του ως προσκέφαλον ένα ξύλον, ως είδος σκαμνίου. Από αυτό το αγιασμένον ξύλον ο ενάρετος μοναχός Μιχαήλ, από τη Σύμη της Δωδεκανήσου, που είχε ασκητεύσει εις τα Καυσοκαλύβια πολλά χρόνια, απέκοψε ένα τεμάχιον και το πήρε μαζί του στην Αθήνα, κατά την επίσκεψίν του σε μια πολύ ευσεβή χριστιανή οικοδέσποινα, της οποίας ο υιός έπασχεν από κεφαλαλγίαν. Ο πατήρ Μιχαήλ έβαλε το ξύλον αυτό μέσα εις ένα ποτήρι νερό και έδωσε εις το άρρωστο παιδί να πιή. Και, ω του θαύματος! Μόλις το παιδί ήπιε, απαλλάχτηκε αμέσως από την κεφαλαλγίαν και εθεραπεύθη τελείως (Από το βιβλίον «Το Άγιον Όρος – Άθως» Αρχιμ. Χρυσοστόμου Μουστάκα, σελ. 15, Αθήναι 1957).

γ) Μακροχρόνια αρρώστια θεραπεύεται

Ο κύριος Γ.Κ. από την Κόρινθον με επιστολή του προς τον Γέροντα του Σπηλαίου του οσίου Ακακίου γράφει·

Εν Κορίνθω τη 31η (18) Ιανουαρίου 1981

Σεβαστέ Γέροντα,

Εύχομαι η επιστολή μου να σας εύρη με υγεία, χαρά και ειρήνη Κυρίου Ιησού Χριστού.

Στο περιβόλι της Παναγίας μας έχω έρθει δέκα οκτώ φορές και δύο φορές στο κελλί σας, την τελευταία φορά τον Σεπτέμβριον του 1980, οπότε και παρεκάλεσα τον Άγιο Ακάκιο, εγώ ο ανάξιος και έταξα τρεις λαμπάδες, για να κάνη καλά τη σύζυγό μου Ελένη, που υποφέρει είκοσι χρόνια από φρικτούς πονοκεφάλους

(ημικρανίες) και τελευταία είχε φθάσει στα πρόθυρα του θανάτου με λιποθυμίες, καρδιακές κρίσεις κ.λπ. από τους φοβερούς πονοκεφάλους και την κατάχρησιν παυσίπονων φαρμάκων. Δόξα τω Θεώ, ευδόκησε ο Κύριος δια του Αγίου Ακακίου και από τον περασμένο Νοέμβριο 1980 έγινε καλά. Έφυγαν οι φρικτοί πόνοι μετά από είκοσι χρόνια.

Εσωκλείστως σας στέλνω πεντακόσιες δραχμές για τρεις λαμπάδες και σας παρακαλώ να τις ανάψετε εμπρός στην εικόνα του Αγίου Ακακίου.

Ασπάζομαι την δεξιάν σας,

Γ.Κ., Κύπρου 8 – Κόρινθος

(«Ο Όσιος Ακάκιος ο Καυσοκαλυβίτης», Γεωργίου Μηλίτση, διδασκάλου, Τρίκαλα 1986, σελ. 47).

10. Εξέχοντα πρόσωπα επισκέπτες του οσίου Ακακίου

Μεταξύ των προσωπικοτήτων που επισκέφθηκαν τον όσιον Ακάκιον εις το Σπήλαιόν του συγκαταλέγονται και οι εξής·

α) Ο σοφώτατος Πατριάρχης Ιεροσολύμων Χρύσανθος (1707-1731), ο επιφανέστερος λόγιος της Ανατολής κατά την εποχήν εκείνην. Ο Πατριάρχης είχε επισκεφθή το Άγιον Όρος, πραγματοποιώντας προσκυνηματική περιοδεία εις τα μοναστήρια. Με την ευκαιρίαν αυτήν είχε γράψει και τον κατάλογον των σπουδαιοτέρων χειρογράφων των μοναστηριών, τα οποία εδημοσιεύθησαν υπό του Κ. Σάθα εις την «Μεσαιωνικήν Βιβλιοθήκην» του, Α΄ τόμος, σελ. 273-284. Πολλά από τα χειρόγραφα αυτά δεν υπάρχουν σήμερα.

Δεν είχε τελειώσει την περιοδείαν του ο Πατριάρχης, όταν η φήμη του Ακακίου τον ωδήγησε εις την Σκήτην των Καυσοκαλυβίων. Επισκέφθηκε λοιπόν τον Ακάκιον εις το Σπήλαιόν του, για να τον γνωρίση από κοντά. «Έφθασε μάλιστα εκεί με πολλήν προθυμίαν και ανταμώσας αυτόν και πολλά απόρρητα ερωτήσας εθαύμασε την υψηλήν του διάκρισιν και την θαυμαστήν και αγίαν του πολιτείαν· και ευφρανθείς εκ των καλών λόγων του, εκήρυττε πανταχού λέγων· «Είδον άλλον Προφήτην Ηλίαν και Βαπτιστήν Ιωάννην, είδον περισσότερα από όσα ήκουον». Εδόξαζε δε τον Θεόν, ότι εις τοιούτους καιρούς ευρίσκεται τοιούτος άνθρωπος πεπροικισμένος δια τόσων λαμπρών αρετών».

Η γνώμη αυτή του συνετού ιεράρχου δεν είναι υπερβολική. Το διαπιστώνει κανείς, αν μελετήση μετά προσοχής τον βίον του οσίου Ακακίου.

β) Ο γνωστός Ρώσσος συγγραφεύς της Ιστορίας του Αγίου Όρους, Βασίλειος Βάρσκιϊ (Βάρσκης). Αυτός επισκέφθηκε στις 25 Οκτωβρίου 1725 τον Ακάκιον εις το σπήλαιόν του και σχετικά με την επίσκεψιν αυτήν έγραψε·

«Επεσκέφθην ένα Γέροντα, πρώτον μεταξύ των Πατέρων της Σκήτης, και διενυκτέρευσα παρ αὐτῷ. Ονομάζεται Ακάκιος, όστις τιμάται υπό των εν Άθω δια την αρετήν και είναι πρώτος μεταξύ των ασκητευόντων, και ήκουσα ότι έχει χάρισμα προορατικόν. Εκάθητο τότε, εις το σπήλαιον του αγίου Μαξίμου» (Ευλ. Κουρίλα, Ιστ. Ασκητισμού, σελ. 67).

γ) Άλλη επίσκεψις πραγματοποιήθηκε εις το Σπήλαιον από δυσπιστούντα λόγιον της εποχής, τον Θεοδώρητον, ο οποίος «αμφιβάλλων εις τα παρά πολλών περί Ακακίου λεγόμενα, ίσως και περί των πάλαι Οσίων ιστορούμενα, διότι πολλούς χρόνους εις τας εν Ευρώπη Ακαδημίας διέτριψεν, αίτινες απιστούσιν εις τα των Αγίων ιστορούμενα θαύματα, ήλθεν εξεπίτηδες ιδείν αν τα περί Ακακίου αληθεύωσιν, και μείνας παρά τω Οσίω, και δια πείρας γνους την αλήθειαν υπέστρεψε κήρυξ μεγαλόφωνος… Ηρώτα αυτόν ως Προφήτην περί πολλών, διότι έβλεπεν ο Όσιος τα έσω εκάστου απόκρυφα διανοήματα, και μέλλοντα γενέσθαι, ως παρόντα» (Του ιδίου, Ιστορία Ασκητισμού, σελ. 80).

Ο ίδιος λόγιος εις άλλο σημείον αναφέρει· «Η φήμη της αρετής αυτού και η θεόθεν δοθείσα χάρις του προγνωστικού είλκυσε πολλούς, και ουκ εκ του Όρους ωφελείας χάριν αλλά και μακρόθεν… Ούτος έδειξε την κεκρυμμένην πηγήν του ύδατος και την επομένην της Σκήτης κατάστασιν» (Ιστορία Ασκητισμού, σελ. 76).

δ) Δύο ακόμη Οικουμενικοί Πατριάρχαι συγκαταλέγονται μεταξύ των εξεχόντων επισκεπτών του Σπηλαίου του οσίου Ακακίου, αρκετά χρόνια μετά την κοίμησίν του·

1) Ο Πατριάρχης Ιωακείμ ο Γ΄, ο οποίος έτρεφε ιδιαίτερη συμπάθεια και προτίμησιν προς τους Πατέρας της Σκήτης. Ο ίδιος ποικιλοτρόπως εξεδήλωσε το έμπρακτον ενδιαφέρον του δια την Σκήτην των Καυσοκαλυβίων.

2) Ο Πατριάρχης και Εθνομάρτυς Γρηγόριος ο Ε΄, ο οποίος κατά την διάρκειαν της δεκαετούς παραμονής του εις το Άγιον Όρος, εκτός των άλλων περιοχών, επισκεπτόταν συχνά και προσκυνούσε εις το ησυχαστήριον και εις το Σπήλαιον του αγίου Ακακίου.

11. Οσιομάρτυρες υποτακτικοί του Ακακίου

Η ζωή και τα μαρτύρια των Οσιομαρτύρων στην Τουρκοκρατούμενη Πατρίδα μας καλύπτουν μια περίοδο τεσσάρων αιώνων (1453-1821). Με τη θυσία και το αίμα

των οι Οσιομάρτυρες εστερέωσαν την Ορθοδοξίαν και ανεδείχθησαν παραδείγματα υπομονής και καρτερίας δια τους υποδούλους αδελφούς των, οι οποίοι εστέναζον κάτω από τον ζυγόν των τυράννων. Μεταξύ αυτών είναι και τρεις υποτακτικοί του Ακακίου· Ρωμανός, Νικόδημος και Παχώμιος. Είχαν αποφασίσει να ομολογήσουν την πίστιν των ενώπιον των τυράννων και να ακολουθήσουν τον δρόμον του φοβερού μαρτυρίου. Προς τούτο επισκέφθηκαν τόπους ιερούς, έζησαν σε μοναστήρια και Σκήτες και ασκήθηκαν κοντά σε μοναχούς και σεβαστούς Πατέρας. Κατά το τελευταίον όμως και κρισιμώτερον στάδιον της «δοκιμασίας» των έπρεπε να καταφύγουν εις τον «αλείπτην μαρτύρων», όπως αποκαλούσαν τον ειδικόν και τον πλέον έμπειρον πνευματικόν την εποχή εκείνη. Πλησίον του έπρεπε να ολοκληρωθή η τελική φάσις της προετοιμασίας.

Στην περίπτωσιν των τριών Οσιομαρτύρων ο όσιος Ακάκιος υπήρξε ο πλέον κατάλληλος και ενδεδειγμένος. Τον ανεζήτησαν εις τα Καυσοκαλύβια, αλλά καθένας εις διαφορετικόν χρόνον. Εμαθήτευσαν πλησίον του και ασκήθηκαν υπομονητικά μαζί του. Και εκείνος με την πείρα του, την καθοδήγησιν και τις συμβουλές του έγινε ο καλύτερος συμπαραστάτης και βοηθός των.

«Ο λόγος αυτού ήτο μεν απλούς, αλλ ἅλατι ηρτυμένος· απλούς τη φράσει, αλλά μεστός τη διανοία, χαριτωμένος και μελισταγής, πλήρης πίστεως και δυνάμεως. Συνήρπαζεν, όταν ωμίλει ο Όσιος, και ενεθουσίαζε ενσταλάζων εις την ψυχήν του ακούοντος την δύναμιν της αρετής και της πίστεως…» (Ευλογίου Κουρίλα – Λαυριώτου, Ιστορία του Ασκητισμού, σελ. 83).

Πλησίον του Ακακίου ο Ρωμανός παρέμεινε «χρόνον ικανόν», ο Νικόδημος μικρόν χρονικόν διάστημα και ο Παχώμιος έξι χρόνια. Από την άποψιν αυτή οι δύο θεωρούνται Καυσοκαλυβίται, αλλά και ο Νικόδημος από τα Καυσοκαλύβια έφυγε δια το μαρτύριον. Πλησίον του Ακακίου έζησαν τη συγκλονιστικώτερη περίοδο της ζωής των· με τις ευχές δε και τις ευλογίες του ιδίου ανεχώρησαν καθένας δια τον τόπον εις τον οποίον έμελλε να μαρτυρήση. Είχαν συνδεθή τόσον στενά με το πρόσωπόν του, ώστε ο βίος των να αποτελή τμήμα αναπόσπαστον της ζωής του Οσίου. Έπειτα, οι ίδιοι ως μαθηταί και υποτακτικοί του, αποτελούν την καλύτερη μαρτυρία της θείας χάριτος και της ακτινοβολούσης αγιότητος του διδασκάλου των, σύμφωνα με τον λόγον της Γραφής· «έκαστον γαρ δένδρον εκ του ιδίου καρπού γινώσκεται» (Λουκά ΄ 44).

α) Ο οσιομάρτυς Ρωμανός

Ο βίος του οσιομάρτυρος Ρωμανού εγράφη από τον Ιωνάν τον Καυσοκαλυβίτην, με την εντολή του οσίου Ακακίου, όπως άλλωστε ο ίδιος ο Ιωνάς ομολογεί, καθώς από το άγιον στόμα ήκουσα του Πατρός μου και Γέροντος να μου διηγήται ένα προς

ένα του μάρτυρος τα αγωνίσματα.

Ο Ρωμανός γεννήθηκε στο Καρπενήσι. Οι γονείς του ήταν πτωχοί και αγράμματοι, αλλά ευσεβείς χριστιανοί. Δεν κατώρθωσαν να μορφώσουν τον Ρωμανόν και τον έκαμαν βοσκόν στα πρόβατά τους. Φρόντισαν όμως και του έδωσαν χριστιανική ανατροφή.

Όταν ενηλικιώθηκε πήγε στην Κωνσταντινούπολιν και από κει στη Θεσσαλονίκη και στη Μυτιλήνη. Επισκέφθηκε ακόμη τους Αγίους Τόπους και αξιώθηκε να προσκυνήσει τον Άγιο Τάφο του Χριστού. Από τα Ιεροσόλυμα πήγε στο μοναστήρι του Αγίου Σάββα όπου παρέμεινε για ένα χρονικό διάστημα. Εκεί έμαθε για τους βίους των Αγίων και των Μαρτύρων, για τα βάσανα, τις θλίψεις και τα δεινά που υπέμεναν για την πίστιν του Χριστού, αλλά και για τα ουράνια αγαθά με τα οποία βραβεύονται στη μέλλουσα ζωή. Αυτά τα αιώνια αγαθά άρχισε να ονειρεύεται και εκείνος και για να τα εξασφαλίση, αναζητούσε επίμονα τον μαρτυρικόν θάνατον.

Με τον πόθο και τη λαχτάρα του μαρτυρίου επέστρεψε στην τουρκοκρατούμενη Ελλάδα και επισκέφθηκε τη Χίο και τη Θεσσαλονίκη, όπου εκήρυττε εις τους Τούρκους, αλλά και ενώπιον του πασά τη θρησκεία του Χριστού, ως την μόνην αληθινήν και τον Χριστόν ως τον ποιητήν του παντός και Σωτήρα του κόσμου. Την δε πίστιν των Αγαρηνών ματαίαν και τον Προφήτην τους, ψεύτην, απατεώνα και κατοικητήριον του διαβόλου.

Συνελήφθη τότε από τους Τούρκους οι οποίοι αφού τον εβασάνισαν αρκετά, πήραν την απόφασιν να τον αποκεφαλίσουν.

Ένας πλοίαρχος Έλληνας που παρευρέθηκε στα βασανιστήρια, παρεκάλεσε τους Τούρκους να παραδώσουν εις αυτόν τον Ρωμανόν για να τον χρησιμοποιήση ως κωπηλάτην εις το πλοίον του, ισχυριζόμενος ότι, «η δια του βίου κωπηλασία είναι το χειρότερον μαρτύριον» (Ευλ. Κουρίλα, Ιστ. Ασκητισμού, σελ. 84). Οι Τούρκοι επείσθησαν και αφού έλαβον ένα σημαντικόν ποσόν χρημάτων, παρέδωσαν τον Ρωμανόν εις τον πλοίαρχον. Ελεύθερος πλέον ο Ρωμανός καταφεύγει στο Άγιον Όρος και αναζητεί τον Ακάκιον στα Καυσοκαλύβια και παραμένει εκεί αρκετόν χρόνον ως υποτακτικός του, αγωνιζόμενοι ομού υπερανθρώπως ως άσαρκοι.

Ο ζήλος του όμως προς το μαρτύριον δεν τον άφηνε να ησυχάση και εφέρετο ωσάν ξένος της παρούσης ζωής και όλον το μαρτύριον εφαντάζετο νύκτα και ημέραν.

Απεφάσισαν λοιπόν με τον Ακάκιον, να νηστεύσουν πολλές ημέρες, παρακαλώντας συγχρόνως τον Θεόν να τους αποκαλύψη το τέλος του μαρτυρίου. Πράγματι, απεκαλύφθη εις αυτούς, πως είναι θέλημα Θεού και ότι ο Ρωμανός θέλει τελειώσει καλώς το υπέρ Χριστού μαρτύριον.

Τότε μεταξύ Ρωμανού και Ακακίου έγινε συμφωνία με τον εξής όρον· Όταν ο

Ρωμανός δεχθή το μαρτύριον, να πρεσβεύη εις τον Θεόν για τη σωτηρία του Γέροντος. Και ο Ακάκιος πάλιν να παρακαλή ακατάπαυστα τον Θεόν δια τον Ρωμανόν, έως ότου τελειώσει καλώς τον αγώνα και αξιωθή τον στέφανον του μαρτυρίου.

Συμφώνησαν ακόμη να μείνη ο όσιος Ακάκιος εις το Σπήλαιόν του ως το τέλος της ζωής του. Έπειτα εδέξατο παρ αὐτοῦ το μέγα και αγγελικόν σχήμα των μοναχών την ημέραν της Πεντηκοστής. Και αποχαιρετώντας όλους τους Πατέρας της Σκήτης ανεχώρησε με τις ευχές του Γέροντος δια την Κωνσταντινούπολιν. Εκεί παρουσιάσθηκε εις τον Βεζύρην και εκείνος τον παρέδωσε εις τους βασανιστάς, από τους οποίους υπεβλήθη σε πολλά και φρικτά βασανιστήρια, τα οποία υπέμεινε αγόγγυστα. Τέλος απετμήθη την αγίαν κεφαλήν και έλαβε χαίρων τον στέφανον του μαρτυρίου, τη δεκάτη ενάτη (19η) του μηνός Ιανουαρίου κατά το 1694 έτος από Χριστού.

Μετά την αναχώρησιν όμως του Ρωμανού, άγνωστον δια ποίον λόγον, ο Ακάκιος έφυγε από το Σπήλαιον και πήγε στο Κάθισμα4 του οσίου πατρός Αθανασίου του Αθωνίτου, που βρίσκεται επάνω από τη Σκήτη. Εκεί κατά την ώραν της προσευχής ήλθε εις έκστασιν και είδε τον οσιομάρτυρα Ρωμανόν, λευκοφορεμένον και περιβεβλημένον με δόξαν θεϊκήν και το πρόσωπόν του να ακτινοβολή και να λάμπη περισσότερο από τον ήλιον. Όμως, απέστρεφε το πρόσωπον από τον Γέροντα και δεν ήθελε να τον ιδή. Με την στάσιν του αυτή έδειχνε σαν να τον κατηγορούσε, επειδή έφυγε από το Σπήλαιον παραβαίνοντας έτσι τη συμφωνία που είχαν κάμει.

Τότε ο Ακάκιος άρχισε να παρακαλή τον Ρωμανόν να τον κοιτάξη με πρόσωπο χαρούμενο και να τον συγχωρήση για το σφάλμα που έκαμε. Εκείνος όμως δεν άκουσε και έγινε άφαντος. Ο Ακάκιος εφοβήθηκε την αυστηρότητα του Ρωμανού, αλλά συνήλθε αμέσως και επέστρεψε εις το Σπήλαιον. Έγινε μάλιστα, πριν αποχωρισθούν, μεταξύ τους διάλογος, ο οποίος κατά λέξιν έχει ως εξής· Ρωμανός· «Επίστρεψον εις το σπήλαιον· πολλοί γαρ δια σου σωθήσονται· ημείς δ ἐσόμεθα κατά την υπόσχεσιν, αχώριστοι».

(Να επιστρέψης εις το Σπήλαιόν σου· διότι από σένα πολλοί θα εύρουν την σωτηρίαν τους. Ημείς δε θα είμεθα αχώριστοι σύμφωνα με την υπόσχεσιν που εδώσαμε).

Ακάκιος· «Ει τω Κυρίω και Σοι Άγιε ούτως έδοξεν, επιστρέφομαι, έσομαι δε αρωγός επί πάσι και πρέσβυς προς Κύριον».

(Εάν ο Κύριος και Συ Άγιε, αποφασίσατε ότι έτσι πρέπει να πράξω, επιστρέφω και πάλιν εις το Σπήλαιον. Θα είμαι δε βοηθός εις όλους και μεσίτης προς τον Κύριον – Ιερομονάχου Αντων. Μουστάκα, Η εν τω αγιωνύμω Όρει του Άθω Ιερά Σκήτη της

Αγίας Τριάδος των Καυσοκαλυβίων, σελ. 49-50, Άγιον Όρος, 1964).

Αργότερα ο Ακάκιος είδε τον οσιομάρτυρα Ρωμανόν πολλές φορές και -όπως ο ίδιος έλεγε- τον έβλεπε περιβεβλημένον με την ίδια δόξα και ότι στις δύσκολες ώρες, στις θλίψεις και στους πειρασμούς, αυτός τον παρηγορούσε πάντοτε και τον ενθάρρυνε με λόγους «χαρωπούς».

β) Ο οσιομάρτυς Νικόδημος

Ο Νικόδημος κατήγετο από το Ελβασάν της Αλβανίας. Το κοσμικόν του όνομα ήταν Δέδες η Δάδας. Οι γονείς του και ο ίδιος ήταν χριστιανοί. Παντρεύτηκε τέσσερις φορές και για χάριν της τέταρτης γυναίκας του αρνήθηκε την πίστιν του. Έγινε τόσο ασεβής, ώστε εξηνάγκασε και τα παιδιά του να αλλαξοπιστήσουν. Ένα όμως από τα παιδιά του, με τη βοήθεια μερικών χριστιανών, έφυγε κρυφά και πήγε εις το Άγιον Όρος. Ο αποστάτης πατέρας προσπαθούσε να μάθη που πήγε το παιδί του, για να το εξαναγκάση και αυτό να αλλάξη την πίστιν του. Όταν έμαθε ότι βρίσκεται εις το Άγιον Όρος, έφυγε βιαστικά πολύ θυμωμένος και με κακόν σκοπόν, τόσον δια τον υιόν του, όσον και δια τους μοναχούς και τα μοναστήρια.

Αλλά όταν έφθασε εις το Όρος, τα πράγματα άλλαξαν. Εκεί συναντήθηκε με τον υιόν του και αντί να τον κάμη άπιστον, ασπάσθηκε και πάλιν ο ίδιος τη θρησκεία του Χριστού. Επισκέφθηκε τότε τη Σκήτη της Αγίας Άννης, όπου υποτάχθηκε εις τον Γέροντα Φιλόθεον και έλαβε το σχήμα του μοναχού με το όνομα Νικόδημος. Η μετάνοιά του ήταν τόσο ειλικρινής ώστε, έκαμε τρεις χρόνους, καταθλίβων και παιδεύων άσπλαχνα τον εαυτόν του, με νηστείες, με αγρυπνίες, με χαμαικοιτίες και ολονυκτίους δεήσεις, με πολλές γονυκλισίες και με παντοτεινά δάκρυα παρακαλώντας τον φιλεύσπλαχνον Θεόν να του συγχωρήση το μέγα παράπτωμα της αρνήσεως.

Αξιώθηκε μάλιστα να ιδή την Θεοτόκον, η οποία του προσέφερε ποτήριον, το ποτήριον του μαρτυρίου. Από τότε οι αγώνες του έγιναν πιο σκληροί. Είδε μάλιστα και μια οπτασία, ότι βρισκόταν εις τον Παράδεισον και εθαύμαζε την ωραιότητα αυτού.

Από τους Πατέρας είχε ακούσει ότι όποιος αρνηθή τον Χριστόν ενώπιον ανθρώπων, για να εξιλεωθή, έπρεπε μετανοώντας να ομολογήση και πάλιν την πίστιν του ενώπιον των ανθρώπων. Έτσι, απεφάσισε να φθάση εις το μαρτύριον. Άκουσε ακόμη και δια τον όσιον Ακάκιον και σκέφθηκε ότι έπρεπε να τον συμβουλευθή σχετικά με την απόφασίν του, και να λάβη την ευχήν του. Χωρίς να χάση καιρό ζητά την άδεια και την ευχή του Γέροντος Φιλοθέου και σπεύδει στα Καυσοκαλύβια, δια να συναντήση τον Ακάκιον. Μόλις αντίκρυσε τον Όσιον, έπεσε στα πόδια του «κλαίων και οδυρόμενος ώραν πολλήν». Ο Ακάκιος τον έπιασε από

το χέρι, τον εσήκωσε επάνω, τον εφώναξε στο όνομά του (χωρίς καν να τον γνωρίζη) και άρχισε να τον παρηγορή, μιλώντας τον για τη σωτηρία του.

Έπειτα, ο όσιος Ακάκιος απομακρύνθηκε δια να προσευχηθή λίγη ώρα. Κατά την επιστροφή του όσοι ευρέθηκαν εκεί, είδαν ένα φως, ωσάν αστέρι να κατεβαίνη από τον ουρανό εις τον Ακάκιον και να λάμπη το πρόσωπόν του, όπως ο ήλιος. Εστράφηκε τότε προς τον Νικόδημον και του απηύθυνε λόγον μυστικόν. Αμέσως, εξαφανίσθηκε η λάμψις από τον Όσιον και η καρδιά του Νικοδήμου επλημμύρισε από βαθειά ευλάβεια και ζωηρή συγκίνησιν. Συγκλονίσθηκε από την παρουσία της θείας χάριτος και ακούσθηκε μια δυνατή και διαπεραστική κραυγή από τα βάθη της ψυχής του. Και κατεβαίνοντας πιο κάτω από το Σπήλαιον, έκλαυσε πικρώς και γοερώς ώραν πολλήν.

Επιστρέφοντας εζήτησε από τον Ακάκιον την άδειαν και την ευχήν του να βαδίση τον δρόμον που θα τον ωδηγούσε εις το μαρτύριον. Ο Όσιος του ευχήθηκε και του έδωσε στα χέρια του μίαν ράβδον λέγοντας· «Πήγαινε με αυτήν την ράβδον εμπρός εις τον πασάν και με την βοήθειαν και την χάριν του Χριστού θέλεις τελειώσει καλώς το μαρτύριον».

Ο Νικόδημος πήρε τη ράβδο ωσάν από το χέρι του Χριστού και ενισχυμένος από τις ευχές του Γέροντος, ένιωσε να φλογίζεται η ψυχή του από τον πόθο του μαρτυρίου.

Ήταν έτοιμος να αναχωρήση. Επειδή όμως ήταν εξαντλημένος από τις πολλές νηστείες και κακοπάθειες, εζήτησε την άδεια να φάη και να πιή, για να ανθέξη στην πεζοπορία. Ο Όσιος όμως του είπε· «Αδελφέ, τώρα μάλιστα σου χρειάζεται περισσότερη νηστεία, οπού θα αγωνισθής τον υπέρ Χριστού του Θεού τελευταίον αγώνα· μόνον πήγαινε όσον δύνασαι, και ο Δεσπότης μας οπού είπεν, ‘όυκ επ ἄρτῳ μόνον ζήσεται άνθρωπος’, αυτός θέλει σε δυναμώσει να πηγαίνης την στράταν σου χωρίς κόπον».

Και ο Νικόδημος απήντησε· «Ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός δι εὐχῶν σου Πάτερ άγιε, να κάμη το έλεός σου εις εμέ, και να με αξιώση της καλής σου ομολογίας, πλην φοβούμαι τον πονηρόν δαίμονα».

Λέγει εις αυτόν ο Όσιος· «Τον Θεόν να φοβήσαι και όχι τον δαίμονα τον αδύνατον, οπού δεν έχει καμμίαν εξουσίαν εις ημάς από λόγου του. Έχε εις τον Χριστόν όλον σου το θάρρος, ο οποίος θέλει σε δυναμώσει και τον δαίμονα να νικήσης, και υπέρ αυτού να μαρτυρήσης».

Ο Νικόδημος πλημμυρισμένος από δάκρυα χαράς πέφτει και ασπάζεται τα πόδια του Γέροντος και παίρνοντας την ράβδον και την ευχήν του ετοιμάσθηκε να φύγη. Αλλά πριν αναχωρήση δια το μαρτύριον, παρουσιάσθηκε ο Χριστός εις τον ίδιον

και του εφανέρωσε όλα όσα επρόκειτο να επακολουθήσουν.

Σύμφωνα με τους ιερούς κανόνες ο εξωμότης έπρεπε να πάη εις τον τόπον όπου αρνήθηκε τον Χριστόν και να αρνηθή πάλιν εκεί την νέαν θρησκείαν που εδέχθη· να ομολογήση την πίστιν του εις τον Χριστόν και με την ομολογία του αυτή να χύση το αίμα του και να αποθάνη. Πεζοπορώντας ο Νικόδημος έφθασε στην πατρίδα του, στο Ελβασάν της Αλβανίας. Εκεί τον εγνώρισαν οι άπιστοι και τον ωδήγησαν εις τον πασάν, ο οποίος άρχισε να τον ανακρίνη. Αλλά όταν διεπίστωσε ότι ο Νικόδημος παραμένει σταθερός στην πίστη του Χριστού, διέταξε και τον έρριψαν από το σαράγι, και μάλιστα από αρκετόν ύψος. Και ω των θαυμασίων Σου Χριστέ! ωσάν αετός κατέβαινε εις τον αέρα και όρθιος εστάθη εις τα πόδια του.

Αμέσως ανέβηκε επάνω στο σαράγι και παρουσιάσθηκε και πάλιν εις τον πασάν. Εκείνος, όταν τον είδε, ετρόμαξε και απεφάσισε να τον ελευθερώση, αλλά επειδή φοβήθηκε το πλήθος των Αγαρηνών τον παρέδωσε εις αυτούς.

Οι Αγαρηνοί τον άρπαξαν σαν θηρία, τον εβασάνισαν τρία ημερόνυκτα και τον ωδήγησαν εις τον τόπον της καταδίκης. Στο δρόμο τον εγονάτιζαν και τον απειλούσαν να τον αποκεφαλίσουν, ώσπου έφθασαν στο μέρος που ο Κύριος του είχε φανερώσει. Εκεί ο Νικόδημος προσευχήθηκε, έκλινε την αγίαν του κεφαλήν και εδέχθη το μακάριον τέλος την 11ην Ιουλίου του έτους 1722.

Οι χριστιανοί εξαγόρασαν από τον πασάν το πάντιμον σώμα του μάρτυρος και το ενταφίασαν εκεί, εις τον Ναόν της Θεοτόκου, διατηρούμενον μέχρι σήμερα, ιαμάτων πηγάς αναπέμπον και ευωδίαν πολλήν εις εκείνους οπού πλησιάζουν με πίστιν.

γ) Ο οσιομάρτυς Παχώμιος

Ο Παχώμιος (το κοσμικόν του όνομα ήτο Προκόπιος) κατήγετο από την Ρωσσίαν. Οι γονείς του ήταν ευσεβείς χριστιανοί. Σε νεαρή ηλικία ο Παχώμιος συνελήφθη από τους Τατάρους, οι οποίοι τον επούλησαν σε κάποιον Τούρκον. Εκείνος τον πήρε μαζί του στο Ουσάκι της Φιλαδελφείας στη Μικρά Ασία. Εκεί τον υποχρέωσε να εργάζεται σκληρά, ενώ συγχρόνως τον εβασάνιζε, για να αρνηθή τον Χριστόν.

Είκοσι επτά ολόκληρα χρόνια ο Παχώμιος υπηρέτησε με προθυμία και εμπιστοσύνη τον αφέντη του, αλλά μισούσε και αποστρεφόταν τη θρησκεία του. Τελικά, κατώρθωσε να φύγη κρυφά στη Σμύρνη και από κει εις το Άγιον Όρος. Στην περιοχή της Μονής του Αποστόλου Παύλου κοντά στα Καυσοκαλύβια εγνώρισε τον ενάρετον και σεβάσμιον ιερομόναχον Ιωσήφ, εις τον οποίον αφού εξομολογήθηκε, τον παρεκάλεσε να τον δεχθή ως υποτακτικόν του. Εκείνος τον δέχθηκε και ύστερα από λίγον καιρό έλαβε από τον ίδιον το αγγελικόν σχήμα του μοναχού. Πλησίον του ο Παχώμιος έμεινε δώδεκα χρόνια, συναγωνιζόμενος με τον Γέροντά

του τον καλόν αγώνα της αρετής.

Την εποχή αυτή « μετοικίζει εις τα περιβόητα ασκητήρια τα λεγόμενα του Καυσοκαλυβίου, εις τα οποία και ο μέγας την αρετήν Ακάκιος ησύχαζεν» (Ιστορ. Ασκητισμού, σελ. 87). Εκεί παρέμεινε έξι χρόνια, ασκητεύων και εργαζόμενος με πολλήν υπομονήν και ταπείνωσιν. Η καρδιά του όμως εφλέγετο από τον πόθον του μαρτυρίου· γι’ αυτό προετοιμαζόταν συνεχώς και ανυπομονούσε για την ώρα εκείνη. Το όνειρό του το απεκάλυψε εις τον Ακάκιον, ο οποίος ήταν γέρος και ασθενής. Ο Παχώμιος με τις ευχές του Ακακίου έφυγε για την πατρίδα του παλιού αφεντικού του.

Στο Ουσάκι της Μικράς Ασίας αναγνωρίσθηκε από τους αλλοπίστους, από τους οποίους συνελήφθη και βασανίστηκε φρικτά, δια να αρνηθή τον Χριστόν. Ο Παχώμιος περιφρονώντας τους αντιχρίστους και τις προτάσεις των, υπέρ Χριστού ωμολόγησε και… υπέστη τον μαρτυρικόν θάνατον τη ημέρα της Αναλήψεως Μαΐου ζ΄ του έτους 1730.

Το ιερόν του λείψανον φυλάσσεται εις την Μονήν του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου εις την Πάτμον.

12. Διδαχαί και παραινέσεις

Μια περικοπή από τους λόγους του αγίου Συμεών του Νέου Θεολόγου, που είχε διαβάσει ο μαθητής και υποτακτικός του Ακακίου Ιωνάς, επροξένησε εις αυτόν ιδιαίτερη εντύπωσιν και έδωσε αφορμή για ένα σύντομο, αλλά ενδιαφέρον διάλογον μεταξύ αυτού και του Ακακίου. Συγκεκριμένα επεσήμανε το σημείον εκείνο το οποίον αναφέρει ότι, αν ίσως ο χριστιανός δεν ιδή τον Χριστόν, εδώ εις την παρούσαν ζωήν, ας μην ελπίζη να τον ιδή ούτε εις την μέλλουσαν ζωήν.

Και επειδή δεν ημπορούσε να ερμηνεύση και να αντιληφθή τι ακριβώς εννοούσε ο Άγιος με τον λόγον αυτόν, έσπευσε να ζητήση περισσότερες εξηγήσεις από τον Γέροντά του, ο οποίος του απήντησε· Αλήθεια είναι τέκνον μου και μην αμφιβάλλης εις τους λόγους του Αγίου. Ότι βέβαια αν ίσως ο χριστιανός δεν αποκτήση την όρασιν των νοερών οφθαλμών, οπού να βλέπη καθαρά τον Χριστόν εδώ, δεν είναι δυνατόν ούτε εκεί να τον ιδή.

Ιωνάς· Και τον είδε καμμίαν φοράν η αγιωσύνη σου, Πάτερ;

Ακάκιος· Τον είδα τέκνον μου, όχι μίαν φοράν, αλλά πολλές.

Ιωνάς· Και τι σου είπε, Πάτερ;

Ακάκιος· Μου είπε, ακολούθει μοι· δηλαδή· Να εκτελής, να εφαρμόζης τις παραγγελίες μου. Όμως, εγώ δεν τον ακολούθησα.

Και την ώρα που έλεγε αυτά ο Ακάκιος, επλημμύρισαν τα μάτια του από δάκρυα. Εγώ δε πάλιν (ο Ιωνάς) με την αυθάδειά μου ερώτησα· Και πως βλέπει ο άνθρωπος, Πάτερ, εδώ τον Χριστόν; Έτσι με τα σωματικά του μάτια η νοερώς;

Ακάκιος· Νοερώς. Όμως να ηξεύρης, ότι εκείνος οπού αξιωθή αυτό το χάρισμα, όταν έλθη εις τοιαύτας αποκαλύψεις, βλέπει τα νοερά ωσάν αισθητά, επειδή και η αίσθησις των σωματικών οφθαλμών μένει τότε τελείως ανενέργητος (αδρανής). Και πρόσθεσε ο Ακάκιος· Όταν και συ διαβάζης τοιούτους λόγους υψηλούς και αμφιβάλλει η καρδία σου, τότε ευθύς αγωνίσου να αποκτήσης τίποτε η να κάμης από εκείνα οπού διαβάζης, ότι αν ίσως κατά πρώτην και δευτέραν φοράν αμελήσης, ύστερον πωρώνεται η καρδία σου, και θέλει σου φαίνονται τα τοιαύτα υψηλά και πνευματικά ωσάν μύθοι και τραγούδια, και καλότυχος εκείνος οπού αγωνισθή έτσι, διότι θέλει αξιωθή μεγάλων χαρισμάτων.

«Η θέσις την οποίαν λαμβάνει ο Ακάκιος στο πρόβλημα, εάν ο άνθρωπος δύναται η όχι να ιδή τον Χριστόν εις τον κόσμον τούτον και η ομολογία του ιδίου ότι είδε πολλάκις τον Χριστόν, αποκτά θεολογικήν σημασίαν και είναι δυνατόν να δώση αφορμήν σε παρεξηγήσεις», παρατηρεί ο θεολόγος και καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Στυλιανός Παπαδόπουλος. «Αλλά στην προκειμένη περίπτωσιν ο Ακάκιος δεν καινοτομεί», σημειώνει ο κ. καθηγητής. «Συνεχίζει την παράδοσιν των μεγάλων Ησυχαστών του 14ου αιώνος (Γρηγορίου του Παλαμά, κ.α.), οι οποίοι πάλιν είχαν διδασκάλους τους Μυστικούς του 11ου αιώνος και εκείνους οι οποίοι προηγήθηκαν εις την Μυστικήν ζωήν. Εις το σημείον αυτό πρέπει να διευκρινισθή ότι, ο Ακάκιος βλέπει τον Χριστόν με τα νοερά μάτια φωτιζόμενος από την ενέργειαν (του θείου φωτός). Βλέπει δε, όχι την θείαν ουσίαν εις τον Χριστόν, αλλά την θείαν ενέργειαν όπως και οι μαθηταί του Κυρίου είδον Αυτόν εις το όρος Θαβώρ, όπως ο Συμεών ο Νέος θεολόγος έβλεπε τον Χριστόν ως φως, το οποίον επλημμύριζε το κελλίον του και τον ίδιον εσωτερικώς» (Θρησ. Ηθική Εγκυκλοπαιδεία, τομ. Α΄, σ. 1174–1176). Ωσάν το φως εκείνο που εσκέπασε τους μαθητάς του εις το Όρος Θαβώρ, το φως που εφώτισε το καινόν μνημείον και επεσκίασε τους Αποστόλους κατά την ημέραν της Πεντηκοστής, το φως ακόμη που εφώτισε και εξακολουθεί να φωτίζη κάθε ταπεινή και καθαρή ψυχή.

Ο Ακάκιος, όπως ετονίσθη, διεφύλαξε ανόθευτη την παράδοσιν των Ησυχαστών του 14ου αιώνος, οσίου Μαξίμου του Καυσοκαλύβη, Νήφωνος του ερημίτου και Νείλου του μυροβλύτου. Ιδιαιτέρως του μεγάλου θεολόγου και εκκλησιαστικού ηγέτου, Γρηγορίου του Παλαμά, υπερμάχου της ορθοδόξου θεολογίας και της πνευματικής ησυχαστικής παραδόσεως του Αγίου Όρους. Αλλά και της γενικωτέρας ησυχαστικής κινήσεως και της θεωρίας, η οποία συνδυάζει και εναρμονίζει την ορθόδοξον παράδοσιν με τας ανθρωπιστικάς τάσεις και τα

κοινωνικά προβλήματα της εποχής που εκπροσωπεί. Ησυχαστής και ο Ακάκιος από τους κορυφαίους του 17ου αιώνος, δεν παρέλειπε να εκδηλώνη ενδιαφέρον και δια τα προβλήματα του ευρυτέρου κοινωνικού συνόλου. Ιδιαιτέρως όμως δια τα προβλήματα των πολυπληθών επισκεπτών του. Το επιβεβαιώνει άλλωστε και ο βιογράφος του όταν σημειώνει· και δεν έλειπαν ποτέ ξένοι (από το σπήλαιόν του), ούτε ημέραν, ούτε νύκτα, και ο καθένας έπαιρνε την ωφέλειάν του...

Δυστυχώς δεν έχομε κανένα στοιχείο από την πολύτιμη θρησκευτική πείρα που απέκτησε ο Ακάκιος κατά την πολυετή ασκητική του ζωή. Δεν υπάρχουν γραπτά κείμενα με τις διδαχές του. Διεσώθησαν μονάχα ελάχιστες υποδείξεις και παραινέσεις του προς τους συνασκητάς αδελφούς του, όπως τις κατέγραψαν οι βιογράφοι του.

Σχετικά επισημαίνεται η περίπτωσις εκείνη κατά την οποίαν οι Πατέρες δια να τακτοποιήσουν ωρισμένα ζητήματα εις την Σκήτην, σκέφθηκαν να τροποποιήσουν μερικές από τις υπάρχουσες νομοθετικές διατάξεις, επειδή δεν τις θεωρούσαν ικανοποιητικές. Πριν όμως αποφασίσουν, εζήτησαν και τη γνώμη του Ακακίου, αλλά εκείνος τους απέτρεψε, συμβουλεύοντας να μην κάμουν καμμιά νομοθετική ρύθμισιν στη Σκήτη και να μην προτείνουν τροποποίησιν διατάξεων. Άλλωστε, οι πολλοί νόμοι και οι πολλές διατάξεις είναι ένδειξις αδικίας. Αφού «οι τέλειοι άνθρωποι εκ φύσεως και από Θεού φέρουν τον Νόμον γραπτόν εν ταις καρδίαις αυτών» (Προς Ρωμαίους β΄ 15). Τους είπε ακόμη ότι αν κάποιος προσπαθή να διορθώση τους άλλους, χωρίς πρώτα να έχη τακτοποιήση τον εαυτόν του, σύμφωνα με τον λόγον του Γρηγορίου του Θεολόγου «καθαρθήναι δει πρώτον και είτα καθάραι, σοφισθήναι και είτα σοφίσαι, αγιασθήναι και είτα αγιάσαι, εγγίσαι Θεώ και είτα προσαγαγείν άλλους», και χωρίς να έχη εξασφαλισμένη γαλήνια και ήρεμη την συνείδησίν του, τότε είναι καταδικασμένος να αποτύχη. «Σας διαβεβαιώνω -έλεγε- και μάρτυς μου ο Θεός, ότι αυτός που αναλαμβάνει τέτοιες πρωτοβουλίες, κινδυνεύει να παρασυρθή και να υποπέση σε μεγάλους πειρασμούς, να γίνη ακόμη παραβάτης θείας εντολής· τελικά, θα αναγκασθή να φύγη και από αυτή τη Σκήτη». Συνοψίζοντας κατέληξε· Λοιπόν, προσέχετε και αγωνίζεσθε όσον ημπορείτε και φυλάττετε τας παραγγελίας του Κυρίου μας και των αγίων Πατέρων και περισσότερον μη ζητάτε.

Επανελάμβανε με άλλα λόγια την παραγγελίαν του αποστόλου Παύλου προς τον μαθητήν του Τιμόθεον· «Συ δε μένε εν οις έμαθες και επιστώθης, ειδώς παρά τίνος έμαθες...» (Προς Τιμόθεον Β΄, κεφ. γ΄ 14) και τους λόγους του οσίου Θαλασσίου του Λίβυος· «Συντήρησον εντολάς και ευρήσεις ειρήνην και τον Θεόν αγαπήσεις και γνώσεως επιτεύξη».

Άλλοτε πάλιν ενθαρρύνοντας ο Ακάκιος και προτρέποντας εις υπομονήν τους

Πατέρας, που κατοικούσαν και ασκήτευαν στα μέρη εκείνα, έλεγε· Υπομένετε εδώ, αδελφοί, ότι έχομεν και άλλους βοηθούς μας. Διότι ένας άνθρωπος οπού ασκήτευεν εις τούτους τους τόπους (και ήταν αυτός ο ίδιος), μίαν φοράν εις ώραν προσευχής ήλθεν εις αποκάλυψιν και είδεν τέσσερις Αγίους, οπού ασκήτευσαν εις τους τόπους τούτους ήτοι, Πέτρον, Μάξιμον, Νήφωνα και Νείλον, οπού επαρακαλούσαν τον Χριστόν, δια να τους χαρίση (δηλαδή να ελεήση) εκείνους οπού υπομένουν έως το τέλος της ζωής των, εργαζόμενοι κατά το δυνατόν τας εντολάς του Χριστού, εις τους τόπους όπου και αυτοί οι Άγιοι ασκήτευσαν. Και τους εδόθη το χάρισμα εκείνο (εισακούσθηκε δηλαδή η προσευχή των από τον Θεόν).

Ο μακαριστός Αντώνιος Μουστάκας, ιερομόναχος στη Σκήτη των Καυσοκαλυβίων, με επιστολή του (14 Φεβρουαρίου 1969) προς τον γράφοντα αναφέρει, ότι στην περιοχή των Καυσοκαλυβίων, σύμφωνα με τη διασωθείσα εκεί παράδοσιν, ο όσιος Ακάκιος έλεγε συνήθως προς τους συνασκουμένους με αυτόν Πατέρας· «Ει Πατέρα καλείν με θέλετε, μιμείσθε μου τας πράξεις και τον βίον» και ότι συχνά επανελάμβανε· «Τιμή και δόξα Αγίων μίμησις του βίου αυτών».

13. Ο Όσιος προλέγει τον θάνατόν του

Ο όσιος Ακάκιος προέβλεψε και προείπε την κοίμησίν του εις όλους τους υποτακτικούς του. Ιδιαίτερα όμως εις τον μοναχόν Αθανάσιον, ο οποίος έφθασε εις το Σπήλαιόν του από τη Σκήτη της Αγίας Άννης δια να λάβη την ευχήν του, είπε· Εγώ τώρα, Αθανάσιε, πηγαίνω στράταν μακράν, μακράν και εδώ πλέον δεν θα βλέπωμεν αλλήλους. Να έχης την ευχήν της Παναγίας μας.

Αυτά ήταν τα τελευταία λόγια του. Ευλόγησε έπειτα τα τέσσερα σημεία του ορίζοντος και η αγία του ψυχή πέταξε στα ουράνια, στις 12 Απριλίου του έτους 1730, την Κυριακή των Μυροφόρων και σε ηλικία εκατόν περίπου ετών. Η είδησις του θανάτου διεδόθη αμέσως εις το Άγιον Όρος, από όπου προσέτρεξε άπειρον πλήθος μοναχών και εθρήνησε με πραγματικήν θλίψιν την κοίμησίν του.

Η μνήμη του Ακακίου, ο οποίος συγκαταλέγεται μεταξύ των οσίων και θεοφόρων Πατέρων των εν τω Αγίω Όρει του Άθω διαλαμψάντων, τιμάται και εορτάζεται στη Σκήτη των Καυσοκαλυβίων από όλους τους Πατέρας, κάθε χρόνο την Κυριακή των Μυροφόρων. Την ημέρα αυτή τελείται ειδική ιερή Ακολουθία, αλλά και ολονύκτια αγρυπνία.

Τρεις Ασματικές Ακολουθίες έχουν συνταχθή δια τον όσιον Ακάκιον. Η τρίτη και νεώτερη συντάχθηκε από τον μακαριστόν υμνογράφον της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας, μοναχόν Γεράσιμον Μικραγιαννανίτην και δημοσιεύθηκε εις το «Ευρυτανικόν Λειμωνάριον». Και οι τρεις είναι σημαντικές και ισάξιες. Εις την

παρούσαν έκδοσιν περιλαμβάνεται η αντιγραφείσα «εκ της βιβλιοθήκης του Κυριακού των Καυσοκαλυβίων, υπό Ισιδώρου μοναχού Γέροντος Καυσοκαλυβίτου».

Συμπλήρωμα της Ακολουθίας του Ακακίου, Παρακλητικός Κανών (Παράκλησις) και 24 Οίκοι (Χαιρετισμοί) κατ’ αλφαβητικήν σειράν υπάρχουν εις το Μονύδριον του Οσίου στα Καυσοκαλύβια.

Εις τα ιερά αυτά κείμενα η Εκκλησία μας δια των υμνογράφων της μεταξύ άλλων χαρακτηρίζει και αποκαλεί τον Ακάκιον·

Ευσεβών γονέων το βλάστημα.

Της πατρίδος ιερόν εγκαλώπισμα.

Των Αγράφων των κλεινών μέγιστον εντρύφημα.

Εργάτην δόκιμον του θείου θελήματος.

Ταπεινώσεως θεοκίνητον όργανον.

Ακακίας δένδρου κατάκαρπον.

Της ερήμου το κάλλιστον θρέμμα.

Αρετών διδάσκαλον.

Υπόδειγμα των εν Άθω μοναζόντων.

Ασκητών το κλέος.

Λύχνον του Άθωνος.

Οδηγόν των πεπλανημένων.

Φωστήρα των εσκοτισμένων.

Αστέρα νεόφωτον.

Αγγέλων ισάξιον, και

Αγίων ισότιμον.

14. Η γενέτειρα του Οσίου τιμά ευλαβικά τη μνήμη του

Διακόσια περίπου χρόνια είχαν περάσει από την ημέρα της κοιμήσεως του οσίου Ακακίου και η μνήμη του παρέμεινε ζωντανή στην σκέψιν και την καρδιά όλων των συγχωριανών του. Κανείς δεν τον ελησμόνησε στην ιδιαίτερη πατρίδα του. Όλοι ζούσαν με το όραμα της επιστροφής των ιερών λειψάνων εις την πατρώαν γην. Ένα όνειρο που περίμενε αρκετόν καιρό την δικαίωσίν του. Η μακροχρόνια όμως σκλαβιά και οι δύσκολες περιστάσεις δεν επέτρεψαν στους χωριανούς του Αγίου

να εκπληρώσουν το χρέος των και να εκδηλώσουν έμπρακτα τον οφειλόμενον σεβασμόν εις την μνήμην του.

Στις αρχές του αιώνος μας θεμελιώθηκε στη γενέτειρα του Οσίου, ιερός Ναός προς τιμήν του, αλλά οι εργασίες του διεκόπησαν, δια να επαναληφθούν έπειτα από αρκετά χρόνια.

Τον Οκτώβριον του 1927 ο εφημέριος του χωριού και ο Πρόεδρος της Κοινότητος μετέβησαν εις το Άγιον Όρος, δια να ζητήσουν τα ιερά λείψανα του Αγίου και μάλιστα την αγίαν του κάραν. Όμως, παρά την επίμονη απαίτησιν των δύο εκπροσώπων του χωριού εδόθη από τους αρμοδίους μόνον ο δεξιός βραχίων του οσίου Ακακίου, και στις 23 του ιδίου μηνός πραγματοποιήθηκε η ανακομιδή στην ιδιαίτερη πατρίδα του. Πάνδημος και συγκινητική υπήρξε η υποδοχή εκ μέρους των κατοίκων, όπως ενθυμούνται όλοι οι επιζώντες των ημερών εκείνων. Σύσσωμος ο πληθυσμός εις τα όρια του χωριού υποδέχθηκε τον «Άγιον» με ιερήν συγκίνησιν και με αισθήματα χαράς και πνευματικής κατανύξεως. Η γενέθλια γη, η οποία σεμνύνεται δια το τέκνον της, θα κρατήση έκτοτε και θα διαφυλάξη «εσαεί» με ιδιαίτερη στοργή και ευλάβεια το πάντιμον και ιερόν αυτό τμήμα του λειψάνου, ως θείαν ευλογίαν και θησαυρόν ανεκτίμητον.

Την ίδια εποχή εδόθη και η καλαίσθητη και μεγάλου σχήματος «φυλλάδα» η οποία περιέχει την Ακολουθίαν και τον βίον του οσίου Ακακίου και η οποία αντιγράφηκε τότε στη γραφομηχανή, από τον ιερομόναχον Αντώνιον Μουστάκαν, όπως ο ίδιος αναφέρει στην υπό ημερομηνίαν 25 Ιανουαρίου 1969 επιστολήν του.

Αναφέρεται ακόμη στην ίδια επιστολή ότι· «εις τον Ναΐσκον του Μονυδρίου του Ιωάννου του Θεολόγου των Καυσοκαλυβίων σώζεται η κάτω σιαγών του Αγίου, ότι η αγία Του Κάρα φυλάσσεται εις το σεπτόν Κυριακόν της Σκήτης των Καυσοκαλυβίων και ότι τα υπόλοιπα λείψανα υπάρχουν εις την ιεράν Μονήν της Μεγίστης Λαύρας· μέρη δε αυτών και σε πολλά άλλα μοναστήρια…». Επίσης, τεμάχιον του ιερού τούτου Λειψάνου φυλάσσεται και στον Ιερό Μητροπολιτικό Ναό Αγίου Αθανασίου της Ιεράς Μητροπόλεως Καρυστίας και Σκύρου από το 1976. Συγκεκριμένα, όταν στις 4 Ιουνίου του έτους αυτού Επιτροπή με επί κεφαλής Αρχιμανδρίτην της ανωτέρω Μητροπόλεως μετέβη εις το Άγιον Όρος και παρέλαβε με επίσημον έγγραφον από την ιεράν Μονήν Μεγίστης Λαύρας τα ιερά Λείψανα του αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου· τότε εις την Επιτροπήν αυτήν παρεδόθη εκ του ιερού Λειψάνου του οσίου Ακακίου, ένα από τα οστά του (μάλλον μία σεπτή πλευρά εκ του θώρακος του Οσίου), όπως πρόσφατα μας επληροφόρησε ο εφημέριος και προϊστάμενος του Ιερού Ναού Αγίου Αθανασίου Κύμης Ευβοίας, όπου φιλοξενείται το τμήμα αυτό του ιερού Λειψάνου.

Η Κοινότης Γολίτσης του Νομού Καρδίτσης, γενέτειρα του οσίου Ακακίου, δια

Προεδρικού Διατάγματος εκδοθέντος την 4ην Νοεμβρίου 1927 (ΦΕΚ. 306/1927) μετωνομάσθη εις Κοινότητα Αγίου Ακακίου.

Εκείνη την εποχή, με απόφασιν του Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφερσάλων Ιεζεκιήλ και με την ομόφωνη γνώμη της Εκκλησιαστικής Επιτροπής και των άλλων παραγόντων του χωριού, καθιερώθηκε όπως η μνήμη του Αγίου στην ιδιαίτερη πατρίδα του, τιμάται και εορτάζεται κάθε χρόνο την Πέμπτη της Διακαινησίμου, επειδή η 12η Απριλίου συμπίπτει συνήθως με την περίοδο νηστείας της Μεγάλης Τεσσαρακοστής.

Την ημέρα της εορτής και πανηγύρεως εκτός από τους κατοίκους του χωριού, ευλαβείς προσκυνηταί από τα γειτονικά χωριά της περιοχής και από άλλα μέρη προσέρχονται δια να τιμήσουν τον Άγιον. Μετά τη θεία Λειτουργία, η οποία με τη συμμετοχή και άλλων ιερέων η και του οικείου Μητροπολίτου ακόμη, προσλαμβάνει ιδιαίτερη λαμπρότητα, επακολουθεί λιτάνευσις των ιερών Λειψάνων μέχρι του Σπηλαίου του Αγίου και αρτοκλασία.

Παλαιότερα κατά τις απογευματινές ώρες της ημέρας επακολουθούσε διασκέδασις με ελληνικούς χορούς και τραγούδια στην όμορφη και καταπράσινη τοποθεσία έξω από τη μικρή Εκκλησία του Αγίου Νικολάου, στην οποία φιλοξενήθηκαν τα ιερά Λείψανα (ο σεπτός βραχίων του Αγίου) επί 35 χρόνια. Σήμερα οι χοροί και οι διασκεδάσεις περιορίζονται στα καφενεία του χωριού, τόσο την παραμονή όσο και ανήμερα της εορτής, αλλά μόνον τις νυκτερινές ώρες. Επίσης, στις 23 Οκτωβρίου κάθε χρόνο τιμάται και εορτάζεται με καθιερωμένη θεία Λειτουργία και αργία για όλο το χωριό, η ανακομιδή των ιερών Λειψάνων.

Το 1939, με πρωτοβουλία του ηγουμένου της ιεράς Μονής Κορώνης, Ιακώβου Κουτρούμπα, και με προσωπική εργασία των κατοίκων ισοπεδώθηκε ο χώρος μπροστά από το Σπήλαιον του Αγίου και διαμορφώθηκε τεχνικά και για πρώτη φορά η είσοδος και η πρόσοψίς του. Με τις εργασίες αυτές το Σπήλαιον έχασε την αρχική του μορφή, διετήρησε όμως όλα τα χαρακτηριστικά από τη φυσική του ομορφιά. Έτσι, ο χώρος αυτός διαμορφώθηκε σε ένα γραφικόν και απέριττον προσκυνητάριον.

Το 1950, επανελήφθησαν οι εργασίες για την ανοικοδόμησιν του θεμελιωθέντος ιερού Ναού και συνεχίσθηκαν επί μίαν δεκαετίαν. Ο νέος ενοριακός Ναός του χωριού, ευλαβικόν αφιέρωμα εις την μνήμην του Αγίου, αποπερατώθηκε το 1962 και εγκαινιάσθηκε επίσημα το 1971.

Δύο μικρά εικονοστάσια αφιερωμένα εις το όνομα του Αγίου, έχουν κτισθή με ιδιωτική πρωτοβουλία σε δρόμους έξω από το χωριό. Το ένα στο δρόμο προς τα γειτονικά χωριά Κανάλια και Πύργον Ιθώμης (1931) και το άλλο προς τον

Ελληνόπυργον (1965).

Αλλά και έξω από τα όρια της Κοινότητος και συγκεκριμένα σε κεντρικό δρόμο στην είσοδο της κωμοπόλεως Μουζακίου κτίσθηκε το 1973 μικρό εκκλησάκι προς τιμήν των έξι Αγίων του Νομού Καρδίτσης·

1. Αγίου Σεραφείμ, επισκόπου Φαναρίου και Νεοχωρίου, ιερομάρτυρος.

2. Οσιομάρτυρος Νικολάου του Νέου του εν Βουνένοις.

3. Αγίου Παρθενίου, επισκόπου Ραδοβυζίου εκ Βατσουνιάς.

4. Οσίου Ακακίου του Καυσοκαλυβίτου εκ Γολίτσης.

5. Οσίου Δαμιανού εκ Μεριχόβου και

6. Οσίου Διονυσίου του εν Ολύμπω εκ Σκλαταίνης (Δρακότρυπας).

Από το 1971 σε όλα τα μοναστήρια και τις ενορίες των Μητροπόλεων Ναυπακτίας και Ευρυτανίας, κατόπιν εγκρίσεως της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος τιμώνται και εορτάζονται κάθε χρόνο την τελευταία Κυριακή του μηνός Αυγούστου οι εννέα Ευρυτάνες Άγιοι, μεταξύ των οποίων και τρεις εκ του Νομού Καρδίτσης·

1. Ο όσιος πατήρ ημών Ακάκιος ο Καυσοκαλυβίτης, ο εκ Γολίτσης Αγράφων.

2. Ο άγιος Σεραφείμ, επίσκοπος Φαναρίου και Νεοχωρίου, ιερομάρτυς και

3. Ο όσιος Δαμιανός εκ Μεριχόβου.

Ο τόπος καταγωγής των εννέα Ευρυτάνων Αγίων εις τους οποίους συγκαταλέγονται και οι προαναφερθέντες εκ του γειτονικού προς την Ευρυτανίαν Νομού Καρδίτσης, εντοπίζεται εις την περιοχήν των Αγράφων και του Καρπενησίου. Και τούτο διότι κατά τους χρόνους της τουρκοκρατίας τα μεν Άγραφα ήταν αδιαίρετα και όχι όπως είναι σήμερα διαχωρισμένα σε θεσσαλικά και ευρυτανικά, η δε περιοχή του Καρπενησίου ήταν πολύ ευρύτερη της σημερινής.

Η πρωτοβουλία του κοινού εορτασμού των Ευρυτάνων Αγίων και Ιερομαρτύρων ανήκει εις τον Αρχιμανδρίτην Δοσίθεον, ηγούμενον της Ιεράς Μονής Παναγίας Τατάρνης Ευρυτανίας, υπό την έγκρισιν του τότε Μητροπολίτου Ναυπακτίας και Ευρυτανίας Δαμασκηνού. Με την φροντίδα του ιδίου ηγουμένου εξετυπώθη η Ακολουθία των Αγίων της Ευρυτανίας, την σύνταξιν της οποίας ανέλαβε ο μακαριστός υμνογράφος της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας, Γεράσιμος μοναχός Μικραγιαννανίτης. Η Ακολουθία αυτή, εις το τέλος της οποίας υπάρχει σύντομος βιογραφία ενός εκάστου Αγίου, ενεκρίθη δια του υπ’ αριθ. 2354 Λ. 634/25–5–1971

εγγράφου της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος. Ακόμη, εις το κτηριακόν συγκρότημα της Μονής Τατάρνης η οποία απέχει εβδομήντα περίπου χιλιόμετρα από το Καρπενήσι, έχει ανεγερθή κάτω από το Καθολικόν αυτής μεγάλο παρεκκλήσιον, αφιερωμένον εις τους εννέα Αγίους και Νεομάρτυρας της Ευρυτανίας.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Εις τα Καυσοκαλύβια του Αγίου Όρους ο Ακάκιος, απηλλαγμένος από τον βαρύν ζυγόν των ανθρωπίνων αγαθών, ανεζήτησε την απόλυτον ησυχίαν και ανεδείχθη πρότυπον ταπεινώσεως και ησυχαστικής ασκήσεως.

Με πλήρη την υποταγήν του σώματος εις τα κελεύσματα και τας επιταγάς του πνεύματος και της καρδίας, την συνεχή και αδιάλειπτον προσευχήν επέτυχε·

Να απελευθερώση την πορείαν της ψυχής του προς την ηθικήν τελείωσιν και αγιότητα και να ανέλθη στις υψηλότερες υπεργήινες και ουράνιες κορυφές, εκεί όπου απαστράπτει η θεϊκή φωτοχυσία και αντηχεί ο αντίλαλος της αιωνιότητος.

Να υψωθή εις δυσθεώρητα ύψη πνευματικών ανατάσεων και να αφεθή ελεύθερος εις το πέλαγος των θείων μετεωρισμών, εκεί όπου επιτυγχάνεται η υπέρβασις, η ενατένισις, η θεωρία του Θεού και η θέωσις του ανθρώπου· να φθάση εις τα απρόσβατα δια τους πολλούς ύψη της ενοράσεως και της θεοπτίας.

Να αποκτήση την μυστικήν εμπειρίαν του πνευματικού και αοράτου κόσμου, ώστε να προσεγγίζη και να διερευνά το βάθος και τα προβλήματα της ανθρωπίνης ψυχής, να τα επισημαίνη επιτυχώς και να τα αντιμετωπίζη πάντοτε υπό το φως της χριστιανικής αγάπης και των αρχών του Ευαγγελίου.

Ο όσιος Ακάκιος με το βαθύτατον θρησκευτικόν του βίωμα, την ενάρετη και αγγελικήν του πολιτείαν, προβάλλει εις τον χώρον της Ορθοδοξίας ως ένα φωτεινόν μετέωρον, που φωτίζει και καθοδηγεί τα βήματα των επερχομένων γενεών προς την μεγάλην λεωφόρον των Ελληνοχριστιανικών παραδόσεων.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Σκήτη· Συνοικισμός μοναχών ο οποίος αποτελείται από πολλές Καλύβες (σπίτια) στις οποίες κατοικούν δύο, τρεις η και περισσότεροι μοναχοί. Κάθε Σκήτη υπάγεται εις την δικαιοδοσίαν ενός μοναστηριού και διοικείται από Ηγούμενον, ο οποίος λέγεται Δικαίος, από δύο, τρεις επιτρόπους και από την Γεροντικήν Σύναξιν. Ο αριθμός των μοναχών σε κάθε Σκήτη ορίζεται από την κυρίαρχον Μονήν. Σε πολλές Σκήτες υπάρχει και μικρός Ναός. Υπάρχουν όμως και Σκήτες χωρίς Ναούς. Οι Σκήτες διακρίνονται σε Κοινόβιες και Ιδιόρρυθμες.

2. Καλύβη· Μεμονωμένη μικρή κατοικία εις την οποίαν κατοικούν δύο, τρεις η και περισσότεροι μοναχοί. Οι Καλύβες παραχωρούνται από την κυρίαρχον Μονήν εις τρία πρόσωπα με το σύστημα της διαδοχής. Παραχωρούνται ακόμη και εις τα Κελλία. Υπάρχουν όμως και μεμονωμένες Καλύβες, οι οποίες παραχωρούνται για ισόβια διαμονή και κατοικία χωρίς διαδοχήν.

3. Κυριακόν· Είναι ο κεντρικός και Καθολικός Ναός των ιερών Σκητών, ο οποίος ευρίσκεται εις το μέσον των Καλυβών που απαρτίζουν την Σκήτην. Εις τον Ναόν αυτόν συγκεντρώνονται τις Κυριακές και τις μεγάλες εορτές, όλοι οι Πατέρες της Σκήτης και συνεκκλησιάζονται. Εκεί τελούν και τις ολονύκτιες αγρυπνίες των, ενώ τις άλλες ημέρες της εβδομάδος τελούν όλα τα πνευματικά τους καθήκοντα στις ιδικές των Καλύβες.

4. Κάθισμα· Είναι μικρή Καλύβη εις την οποίαν κατοικεί ένας μόνον μοναχός, ο οποίος αντί ωρισμένου τιμήματος λαμβάνει και «διακονίαν άρτου» εκ της Μονής.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΙΩΝΑ ΤΟΥ ΚΑΥΣΟΚΑΛΥΒΙΤΟΥ, ιερομονάχου· «Βίος και Πολιτεία, άσκησις και λαμπροί αγώνες του Οσίου και Θεοφόρου Πατρός ημών Ακακίου του Νέου του Καυσοκαλυβίτου». Χειρόγραφον υπ ἀριθ. 42 εις την βιβλιοθήκην του Κυριακού της Σκήτης των Καυσοκαλυβίων Αγίου Όρους.

2. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ· Νέον Μαρτυρολόγιον, Έκδοσις Γ΄, Αθήναι 1961.

3. ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ – ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ· Ιστορία του Ασκητισμού – Αθωνίται, Τόμος Α΄, Θεσσαλονίκη 1929.

4. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ, Τομ. Α΄.

5. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΟΥΣΤΑΚΑ, ιερομονάχου· Η εν τω Αγιωνύμω Όρει του Άθω Ιερά Σκήτη της Αγίας Τριάδος των Καυσοκαλυβίων, Άγιον Όρος 1964.

6. ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ ΜΙΚΡΑΓΙΑΝΝΑΝΙΤΟΥ, υμνογράφου της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας· Ακολουθία του Οσίου και Θεοφόρου Πατρός ημών Ακακίου του Νέου. Ανάτυπον εκ του Ευρυτανικού Λειμωναρίου.

7. Του ιδίου· Ακολουθία των Ευρυτάνων Αγίων. Εκδοτικός Οίκος «Αστήρ», Αθήναι 1971.

8. Ο ΜΕΓΑΣ ΣΥΝΑΞΑΡΙΣΤΗΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ, Τόμος Δ΄, Έκδοσις Ε΄, Αθήναι 1984.

9. Γ. ΜΗΛΙΤΣΗ· Ο Όσιος Ακάκιος ο Καυσοκαλυβίτης, Έκδοσις Β΄, Τρίκαλα 1986.

10. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΜΟΥΣΤΑΚΑ, Αρχιμανδρίτου· Το Άγιον Όρος Άθω, Εκδοτικός Οίκος «Αστήρ», Αθήναι 1957.

11. ΑΘ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ, Μοναχού Αγιορείτου· Η Πλατυτέρα, Άγιον Όρος 1982.

12. ΙΩΝΝΙΚΙΟΥ, Αρχιμανδρίτου· Ο Καυσοκαλύβης, Ιερά Μονή Παρακλήτου, Ωρωπός Αττικής 1980.

13. ΑΝΔΡΕΟΥ – ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΘΕΟΦΙΛΟΠΟΥΛΟΥ, Μοναχού Αγιορείτου· Γεροντικόν του Αγίου Όρους, Έκδοσις Β΄ 1980.

14. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ, Καθηγητού Πανεπιστημίου, Ο κήρυξ της Χάριτος και του Φωτός (Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς), Κουφάλια Θεσσαλονίκης 1984.

15. ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΤΥΠΟΣ, Εβδομαδιαία Εφημερίς Αθηνών.

16. Αρχείον Καρδίτσης. Επιμέλεια κειμένων· Νικολάου Κατοίκου, φιλολόγου

Πηγές: *agioritikesmnimes.blogspot.gr*